

AMRIT

PUBLISHED BY EMBASSY OF INDIA, HUNGARY

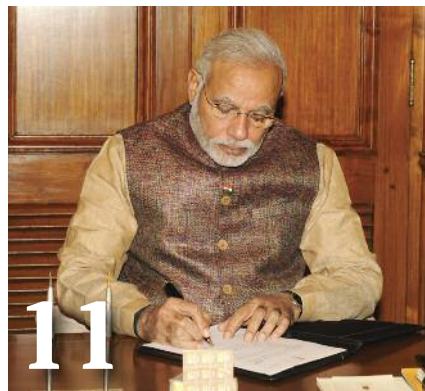
Prime Minister Modi addressing the Parliament at his swearing-in

THE VOICE OF DEMOCRACY

अमृत

Bilateral	5
Cover Story	11
Feature	14
Culture	16
Heritage	18
Spirituality	19
Hungarian Section	21
Children Corner	32
Hindi Section	35
Photo Gallery	39

AMRIT

Vol. 1. Issue 5, May-June 2014
Bi-monthly Journal of
the Ambassador of India
to Hungary

Editor in Chief

Malay Mishra

Editor

Umesh Kumar

Support team

Eszter Berki

Mariann Orosz

András Havas

Contributors

Malay Mishra

Umesh Kumar

DCD Dass

S. Nateshan

Sayantana Chakravarty

Ádám Lázár

András Havas

Eszter Berki

Ágnes Pap

Szilvia Szeszler

László Bóna

Mohan Rana

Rama Yadav

Mária Négyesi

Sanjay Gupta

Csaba Kiss

Cover and Design and Layout

INDIA EMPIRE Publication

Printed by

INDIA EMPIRE Publications

N 126, II Floor, Greater Kailash-I,
New Delhi – 110 048, India.

M: +91-9899117477

Tel: +91-11-29231515

Amrit is a bi-monthly journal published by the Embassy of India, Budapest. It is also available online on the Mission's website www.indianembassy.hu

The views expressed are those of the author and not necessarily of the Embassy of India, Hungary.

Reproduction in any manner without prior permission of the Embassy is prohibited.

From the Ambassador's Desk

Dear Reader,

It was a veritable celebration of democracy. The world's largest democracy stood tall in the forecourt of Rashtrapati Bhawan as all eyes were on the 15th Prime Minister of India, the man of destiny for a young aspirational burgeoning society.

The weight of the highest office of the land seemed to have sobered the nation's most charismatic and ebullient leader, whose rise to the top has been nothing short of miraculous. The 4000-strong audience at the celebration included the who's who of the Indian state along with the highest representatives of all 7 other SAARC members, plus Mauritius, making the event the most important photo-op of the year, and the new Prime Minister's first diplomatic coup, bringing India's neighbourhood to global attention.

And Team Modi got down immediately to business. The major portfolios announced, the cabinet bore the heady stamp of the Prime Minister, the man who would now rule India with the strongest Parliamentary Party for a single party since 20 years. A tumultuous moment for the euphoric Bharatiya Janata Party as the nation rejoiced, signalling a conscious shift to a new politics, "less government and more governance".

What that implies will span out over a period of time. But if political analysts are to be believed, the 16th general elections of India could have seen a cataclysmic shift in India's constitutional history, from the tired and worn-out caste and community based politics, ushering in a rational order in governance. The youth of India have finally come of age and voted to office the first ever PM of post-independent India. The child of the dawn, post-midnight, has arrived.

Here in the Mission we had much to cheer. A bust of Gurudev Rabindranath Tagore was placed in the Department of Humanities of Hungary's oldest and largest University, ELTE and praises were sung to the bard's vision, his humanism and universality which had informed his entire creative life, as he had ridden the crest of the Bengal Renaissance and lived all through the British imperium, to see the sun of freedom

finally leap out of the East. And thus serve as the most effective creative bridge between the Orient and the Occident which he traversed again and again.

One of our most effective successes in the recent past has been bringing traditional medicine in the form of Ayurveda, to find increasing currency in this land, embedded in the scientific – industrial landscape of Europe. We have thus had a few popular activities, the latest being a well attended ‘Open Day’ for AYUSH, featuring almost all the traditional medical practices promoted by AYUSH. The event, held on the lawns of India House, was a success of no mean import. It was amazing to see so many Hungarians interested in embracing the Indian way of life. People in the R&D oriented land wondered if the answer to tomorrow’s healthcare needs was a cluster of systems to effectively address the holistic needs of modern-day problems.

Talking of neighbours, while Ukraine completed its Presidential elections against the threat of looming separatism on its eastern front with the entrepreneur Petro Poroshenko getting elected with a massive mandate, the Balkans, mostly Bosnia and Herzegovina, large parts of Serbia and Croatia to some extent were devastated by floods, the likes of which have not been seen in more than a century. Almost all the major rivers of Bosnia and Herzegovina swelled up and plunged the nation to havoc, displacing half a million people from their habitat, completely destroying agriculture and a good part of the fledging industry. Who would have thought, when I had visited that beautiful country last to take part in the Foreign Office Consultations, that the amazing landscape (I had seen plenty of snow in the month of April in the countryside, beyond Sarajevo) would be mauled so violently by nature. Why are the innocent inhabitants of the land being punished again and again, sometimes by war and some other time by the wrath of God, I wonder. As Ivan Andric in his fateful book, ‘Bridge on the River Drina’ says, people could be punished once by their own folly but not again and again by others.

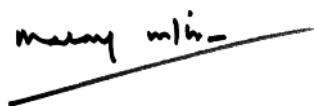
The Government of India extended a modest financial assistance of a hundred thousand dollars while neighbouring countries of Europe jumped to provide all kinds of help, with regional and international bodies also in the fray. Surely the country has been set back by a few decades in its development, just when frayed nerves had to be pacified and ethnic jingoism had to take a break.

Bitter sweet experiences for us, yet in our lexicon of cooperation, we have embraced the morrow as the beginning of a new day.

To quote the great Chinese spiritual master, Lao Tse,

*“The greatest virtue is to follow
the way and the way only.
The way is shadowy and indistinct
Yet within it is an image,
Yet within it is a substance,
Dim and dark,
Yet within it is an essence”.*
Tao Te Ching, Verse 21

Wish you happy auguries in the months ahead,

Malay Mishra

Visit to Debrecen

Meeting with Rector of Debrecen, Prof. Zoltan Szilvassy at University of Debrecen on 14 April 2014

In the context of setting up of the Chair of Ayurveda at the University of Debrecen following exchange of MOU between the University and CCRAS under the overall framework of bilateral cooperation on traditional medicine, Rector, Prof. Szilvassy and Ambassador met at Debrecen and Budapest.

They also discussed setting up of an Institute of Ayurvedic Studies and Research at Debrecen to be set up under the aegis of the University. The matter has been referred to AYUSH and will be discussed further when an AYUSH delegation visits Budapest to attend an Ayurveda Conference, proposed to be held in the second half of September 2014. ■

With Rector of University in Debrecen

Visit to Homeopathy Institute

TOP: Ambassador with Homeopathy Institute Director, faculty and students. **LEFT:** With Homeopathy Institute Director
RIGHT: Ambassador delivering his lecture

Ambassador visited the International Homeopathy Institute at the invitation of the Director, Ms Andrea Szekely on 10 May 2014 and delivered a lecture on the 'Importance of the practice of meditation'. The lecture was attended by about 80 students and faculty members of the school.

Ambassador also spoke about the popularity and importance of Homeopathy among Indian traditional medicine systems and the particular role of AYUSH in this context. ■

Meeting with Hon'ble Speaker of Hungarian Assembly, Dr Laszlo Kover in Parliament, Budapest on 21 May 2014

Ambassador with Hon'ble Speaker of Hungary

Ambassador called on Hon'ble Speaker Dr Laszlo Kover and discussed matters of bilateral nature. The Speaker recalled his week-long visit to India in November 2012 followed by the State visit of PM Viktor Orban the succeeding year. He also mentioned about formation of a new Indo-Hungarian Friendship group in the new Parliament following the recently held elections where the ruling party Fidesz, along with its coalition KDNP partner, has secured 133 seats out of 199. ■

Water Resource Management Meeting

Water Resource Management Meeting in Ministry of Interior

Meeting with Mr Imre Hoffmann, Deputy State Secretary for Water Management, Ministry of Interior on 21 May 2014

Ambassador accompanied by Mr D.C.D. Dass, Second Secretary (Eco) met Deputy State Secretary Mr Imre Hoffmann and DG of Department of Water Collection Management Mr Peter Kovacs and their colleagues.

The meeting was held in continuation of previous meetings between Shri Harish Rawat, Hon'ble Minister of Water Resources and Dr Sandor Fazekas Hon'ble Minister of Rural Development in October last year. The portfolio of water resource management has since moved out from Ministry of Rural Development to Ministry of Interior, Hungary in the government.

A Joint Experts Group will be held towards the end of this year during the proposed visit of an Indian technical team to Budapest. It was also proposed to finalise an MOU on bilateral cooperation on water resource management given the importance of the subject to both sides. ■

Visit to Ambedkar School in Sajokaza

With School Director and Buddhist Community Chairman in Ambedkar School in Sajokaza

Function in Ambedkar School

Ambassador visited Ambedkar School in Sajokaza on the occasion of Ambedkar Jayanti on April 14.

The school is run with the funding of a local NGO as well as partly through EU funds. Sajokaza is predominantly a Roma inhabited place. The school has 300 children, almost all of them Roma, studying upto grade of maturity exam of secondary school. Ambassador spoke on the 'Life and Mission of Dr Ambedkar, the father of India's

Constitution', Dr Ambedkar had been instrumental in bringing affirmative action to uplift the plight of Dalit community in India. The school is inspired by his life and the students are taught the sayings and motto of Dr Ambedkar. The school gives instructions partly in Hindi. Ambassador was extremely impressed with the dedication of the Principal and Faculty and motivation of the children in learning Indian cultural values and promised closer ties with the school in future. ■

Lecture by Ambassador at University of Corvinus on 29 April 2014

LEFT: Ambassador's talk about India and EU relations in Corvinus University.

RIGHT: Ambassador with the Dean and Professor Kaponyi

Ambassador delivered a lecture on 'India and EU relations' at the University of Corvinus, Budapest. The lecture was well attended by students and faculty as well as members of the diplomatic corps and was highly animated

with several questions being asked from the floor. This was followed by an interactive discussion on the present state of EU in the context of a decade of Hungary's accession to EU. ■

Ambassador visit to University of Godollo on 20 May 2014

LEFT: With Rector of Godollo University. **RIGHT:** With Rector and Deans in Godollo

Ambassador visited Godollo University and had extensive discussions with Rector Prof Janos Tozser and Deans of various departments of the University. The University is constituted primarily of technical areas among which the Agriculture Department is the most well-known. Ambassador also visited the Institute of Strategic and Science Studies which combines various technical areas and functions autonomously in the University premises.

The Dean and Faculty members of the University sought more number of students to come from India and study in Hungary.

Ambassador mentioned in this context, the Scholarship Scheme announced by PM Orban during his visit to India. The scheme is now in the process of implementation, with 200 Indian Students coming to study in Hungary annually in exchange of 35 Hungarian students studying in variant Indian universities. ■

Ambassador's Lecture at ISKCON

LEFT: Ambassador in College Library. **CENTER:** With Bhaktivedanta College Rector and ISKCON Chief. **RIGHT:** Ambassador's talk on Vedic Teaching

Ambassador visited Bhaktivedanta College at the invitation of the Rector, Ms Magdolna Banyar and Chief of ISKCON, Hungary Madhupati Dasa on 11 April 2014. He delivered a lecture on 'India as a Vedic civilization' for

students. After the lecture several questions were asked by the audience who showed a deep interest in India's Vedic teachings. The library and College classrooms were shown to Ambassador. ■

Visit of 3-member Indian Defence delegation 28 - 30 April, 2014

Brig. Ajay Wadhwa, Army Headquarters, Delhi; Dr. M.P.Kaushik, Director, DRDE and Group. Capt. M.K. Abrol, DDP, MOD, visited Hungary from 28 - 30 April, 2014 at the invitation of Hungarian Ministry of Defence. The visit was a follow up on the 6th India - Hungary Joint Defence Committee Meeting held in New Delhi during the visit of Prime Minister Viktor Orban to India on 17 October 2013.

The Indian delegation visited laboratory testing facilities at the University of Szeged, National Research Institute of Radio-biology and Radio-hygiene, 93rd Petofi

Defence Team

Sandor Chemical Protection Battalion of MOD and the Hungarian Academy of Sciences, and interacted with Hungarian experts.

The main purpose of the visit was to get a first-hand information of the advanced technology available in Hungary for chemical decontamination equipment, aerial radiation equipment, UAVs and techniques for bio-fuel generation. The Indian delegation also explored the feasibility for exchange of researches between India and Hungary. India and Hungary will continue to exchange information and technical specifications on the above subjects. ■

AYUSH CAMP

(Ayurveda, Yoga, Unani, Siddha & Homeopathy)

By DCD Dass

Opening speech of Ambassador

Opening ceremony

LEFT: Pranayama session given by Mr Ervin Nagy (Yoga in Daily Life). **CENTER:** Mr. Ervin Nagy (Yoga in Daily Life). **RIGHT:** Yoga demonstration by Mr. Andras Veres of the Sivananda Yoga Centre

The "AYUSH INFORMATION CENTRE" run by Embassy organized a day long AYUSH Camp in the lush green lawns of India House on 31 May 2014.

The Event generated a lot of interest and publicity amongst people of Hungary and approximately 200 people attended the event. Starting with an address by Ambassador on the importance of traditional medicinal system for a holistic life, the programme included guided sessions on on Yoga, Pranayama and meditation, while there were free consultation booths on Yoga Therapy, Naturopathy, Ayurveda and Homeopathy which ran simultaneously throughout the day alongwith other sessions.

The event was well covered by the local media. The leading practitioners in Hungary of AYUSH related fields participated in the event, strengthening our belief that

Ms Diksha Sharma, Ayush camp

there was serious interest and faith in traditional systems of medicines/therapies in Hungary and possibly in the whole of Europe. The visuals appended here give a fair idea of interest and buzz the event generated. ■

Foreign Office Consultations in Sarajevo

LEFT: 3rd Round of FOCs in Sarajevo. **RIGHT:** Ambassador with delegation in the oldest Mosque in Old Town Sarajevo

The Third Round of Foreign Office Consultations were held between India and Bosnia & Herzegovina (BiH) at Sarajevo on 21-22 April, 2014. The Indian delegation was led by Shri Dinkar Khullar, Secretary (West) and consisted of Ambassador Malay Mishra, Shri Rahul Chhabra, JS(Central Europe), Smt. Tarika Roy, Director(CE) and Shri S. Nateshan, SS. The BiH delegation was led by Mr. Amer Kapetanovic, Assistant Minister for Bilateral Relations, and included Mr. Zoran Perkovic, Assistant Minister for Consular Affairs, Mr. Ljubo Grkovic, Director General (Asia and Africa), Mr. Momcilo Vukovic, Counsellor, Embassy of Bosnia & Herzegovina in New Delhi and Mrs. Draga Vasiljevic, Second Secretary, MFA, Sarajevo.

India and BiH have close and cordial relationship since the establishment of diplomatic ties in 1995. Since the last 2-3 years active political consultations have been held to further strengthen the cooperation. Against this backdrop and in continuation of the political dialogue, the FOCs were held to take stock of various issues and find ways to enhance bilateral cooperation and increase trade and economic ties.

During the discussions both sides reiterated their positive evaluation of existing political relations and overall cooperation. India and BiH shared their perspective on regional, global and multilateral issues of mutual interest and concern.

The delegation called on H.E. Dr. Zlatko Lagumdžija, Dy. Chairman of the Council of Ministers and Minister of Foreign Affairs. FM Lagumdžija thanked India for devoting time to this part of the world. Secretary Khullar observed that the political relations have moved forward and now we needed to move the economic side further. The Indian delegation also met with Ms. Ermina Salkicevic-Dizdarevic, Deputy Minister of Foreign Trade and Economic Relations of BiH and discussed ways to increase bilateral trade, through the mechanism of Joint Committee on Trade and Economic Cooperation and encourage more business-to-business meetings. The delegation also met Ms. Denisa Sarajlic-Maglic, Deputy Minister of Civil Affairs on the side of the dinner hosted by Ambassador for the delegation. The Bosnian-Indian Friendship Society also hosted a dinner in honour of the delegation. ■

BOSNIA DIARY

As I sit down to compose my thoughts for the third episode of my parable on one of the most beautiful destinations of nature, I am weighed down by gloom as news filter through all channels, of the unprecedented destruction of the land caused by the fury of the same nature. Hell broke loose on this nation of less than 4 million inhabitants, a quarter of them having been badly affected, with nearly a hundred casualties and scores of properties destroyed, the agriculture sector of the country and a good part of the fledgling manufacturing industries having sunk to doom. It

all happened during just three days in mid-May when unprecedented rainfall brought water levels of the rivers so high that they inundated bridges, townships and villages by the scores, causing destruction galore.

India has extended a brotherly gesture by offering cash assistance of a hundred thousand dollars while several countries of the region and beyond have also pledged men, materials, equipments, doctors and para-medics. The Government of BiH, after initial confusion in joining ranks

among its entities, settled down to coordinated action. After some bad blood was spilt in print and civil society, all in the name of ethnic coterisation.

Only last month I had visited Sarajevo to be part of a senior official delegation from India to attend the 3rd round of Foreign Office Consultations which had taken off on a successful note, promising to stretch each side's potential to greater cooperation. Trade and investment links were to be focussed, in view of practically non-existent business links where the pristine nature of the country in the form of its rivers (for energy), forests (for wood), earth (for minerals) and human beings, above all, were waiting to be harnessed.

Exploring the cobbled streets of old town Sarajevo, this time in the company of my colleagues from Delhi, exploring the bazaar and bargaining for trinkets, stooping to drink the immaculately clear spring water of the Sebi, visiting the historic mosques and synagogue and discovering the famous tunnel which was the life-line for war-ravaged Bosniaks, to be ferreted across destruction and escape throughout the 3 year old ethnic cleansing exercise, I savoured the sights and sounds of time, past and present.

Amazingly the country, lush green and mysterious had plenty of snow to offer in the upper reaches of Sarajevo, just as one exited from the capital city to enjoy the bounties of nature. Places like Travnik and Jajce, idyllic and stunning

Ambassador in Bascarisja, BiH

with their natural and human wonders in the form of castles, monuments, riverfalls, watermills and terraced pine trees came my way, so also the famous Bridge on the River Drina in the small border town of Visegrad immortalized by Nobel Laureate for literature, Ivo Andric in his eponymous book. And the gorgeous Vrbas river gushing in torrents all along the way as one entered Banja Luka, the capital of Republika Srpska.

Today I hear the Vrbas, along with the legendary Bosna, the tranquil Drina, the meandering Sava, are all in spate, having taken into their expansive bosom, the salt of the earth, and the earth herself. Let the heroic people of the land stand up together to face the immense challenges that have come their way, yet again, as they have, again and again in history.

In a short while from now, Sarajevo would once again hear the cadences of brotherhood as several nations and organizations would be part of the Peace Event of 2014 to commemorate 100 years of the beginning of the First World War on the theme of Peace and Non-violence. And I am looking forward to go back again, this time with the Mahatma's thoughts and a photo exhibition and film on his life. Who else has ever captured the world's imagination so vividly to the cause of peace and non-violence as an effective tool of social discourse and political strategizing, as Mohandas Karamchand Gandhi. ■

COVER STORY

The President, Shri Pranab Mukherjee administering the oath of office of the Prime Minister to Shri Narendra Modi, at a Swearing-in Ceremony, at Rashtrapati Bhavan, in New Delhi on 26 May 2014

THE VOICE OF DEMOCRACY

By Sayantan Chakravarty & Malay Mishra

Back in 1984 it needed the assassination of his mother for Rajiv Gandhi of the Congress Party to completely sweep the general elections in India that immediately followed. Thirty years down the line, it needed another assassination—that of the rule of law under the regime of the Congress-led UPA coalition—for Narendra Damodardas Modi to make the 2014 Indian general elections his own. A record turnout in India, 66% plus, voted for absolute change.

Changing ‘expectations’ to ‘electroculation’ 2014

In an India that had become somewhat too accustomed to the perils and shenanigans of decades of coalition politics, this was the mother of all elections given the shrill political hyperbole, the media’s 24/7 high-decibel razzmatazz and the enormous scale of voting that took place. Not since the 1984 elections has a single party secured an absolute majority in the Lower House of Parliament—the Lok Sabha. Yet this was to be a seismic change in India’s constitutional history which could bring paradigm changes in the mode of political behavior from hitherto caste-based to aspirational politics.

At the end of the count, there was one man standing. Most of the opponents of Narendra Modi had been punched out by the electorate, several of them lay in ruins, completely routed from the very turf they had made their own. Narendra Modi may have majorly played the development card during the elections, but the backing of the RSS from whose cadres he once rose to political stardom, certainly helped. Purveyors of appeasement and caste were the biggest losers. Narendra Modi had altered the rules of the game, perhaps forever. How poignant could Indian democracy, the largest in the world, be when a tea seller’s son from a humble background becomes the Chief Executive of the country, truly corporate style.

In an electioneering process that was Herculean from every conceivable angle, Modi achieved what at the outset of the elections seemed an unlikely task, taking the Bharatiya Janata Party past the half-way mark of 272 seats single-handedly. In the process, the BJP-led NDA coalition ended up with 336 seats, BJP itself winning 282 of those. The result is not just about a political win, or about a stable Government. It is turning the caste dynamics in the political matrix, once and for all, an audacious script that is now the talk of every household in India and perhaps for much of the world, including the large far-flung Indian diaspora. An important factor was a vote against incumbency much to

protest through the exercise of ballot to set in a new order, a revolt against excesses, corruption and misgovernance that bedeviled the previous administration. Narendra Modi safely rode on the bandwagon of this aspirational chorus to a remarkable victory.

Financial growth that had been accelerating admirably in the first five years of UPA rule had begun to decelerate strikingly during its second term beginning 2009. India was no longer the economic tiger it had promised the world that it would be. Jobs began to wane from the market. Inflation took a vice-like grip on the common man’s dreams. The aspiring Indian youth—65 per cent below the age of 35 saw their hopes for a better future, shattered. They needed to pin their hopes on someone that promised them a better future, and their families, security, preferably someone with a proven track record, and not known to have dipped his fingers in the cesspit of corruption. In Narendra Modi, the youth had finally found its icon.

Deserting Sinking Ships

In what was once her magical heartland, Mayawati of the Bahujan Samaj Party was left with not a single Lok Sabha seat in Uttar Pradesh. The party had won 21 in the 2009 general elections. There had been reports that over 3,300 BSP members joined the BJP’s youth wing in the last three months prior to the elections. Mayawati, who has ruled the state of U.P. several times in the past, found it incredibly hard to withstand the strong winds of political change sweeping across the state. Even the dalits, her core constituency, deserted her.

Overall, about 5,900 cadres from the BSP, Samajwadi Party and the Congress in the state of U.P. defected to the BJP in the last three months. The ruling Samajwadi Party in Uttar Pradesh, the largest state in India with 80 Lok Sabha seats, saw its seat count abysmally down to 5 from 22 that it had won in 2009, so much so that the party had to perforce disband its state unit and look for a new strategy.

The back of the Congress has been broken in Assam, and chief minister Tarun Gogoi who helmed the State Government since 2001, resigned, taking responsibility for the debacle of his party at the general elections. The BJP won 7 of the 14 LS seats in Assam, the same number that Congress had in 2009.

Mauled in the Lok Sabha elections and facing dissidence

within, Bihar chief minister Nitish Kumar also resigned. The BJP won 22 of the 40 seats in the state while its ally, the Lok Jan Shakti Party won 6. Nitish Kumar's party, the JD (U) got only 2 seats, a crunching loss. Kumar, who had been chief minister since November 2005, had chosen to opt out of his alliance with the BJP, once the party announced Narendra Modi as its prime ministerial candidate and concurrently the biggest loser in the current elections. Today the bitterest foe of Nitish Kumar, Lalu Yadav, again a caste-based satrap and leader of the RJD, is waving an olive branch at Nitish Kumar.

Calls are also out for the resignation of Uttarakhand chief minister Harish Rawat, after his party, Congress, was routed in the state, with the BJP winning all five LS seats. In 2009, the Congress had won all the seats, but once again it has been proven that five years is a long time in politics.

Staggering Figures

When Rajiv Gandhi swept the 1984 elections in India with 414 seats for the Congress, the highest ever for any party in India's Republican history, the BJP was making a modest entry inside Parliament with a party with two Lok Sabha seats. That year India's population at less than 700 million was about half of what it is today, and about 64 per cent of the electorate had turned out to vote. Apart from a brief flourish in political power by the Janata Party in the late 1970s, the Congress was well entrenched as India's principal political party at the time. Also, regional parties, apart from the Telugu Desam Party (TDP) of N.T. Rama Rao 30 seats in 1984 general elections), were by and large yet to gain any momentum, though the next 30 years were to change all that.

The TDP, one of the BJP's two major allies gained 16 seats. The general elections of 2014 witnessed an all time high turnout—66.48 per cent—since independence from British rule. Nearly 553.8 million voters out of the 833 million electorates turned out to vote. In the world's foremost democracy, over 80 per cent turnout was recorded in 7 out of 35 states and union territories that went to the polls. Nagaland topped with a whopping 87.82 per cent, while the union territories of Lakshadweep (86.61 per cent) and Dadra and Nagar Haveli (84.07 per cent) followed close behind. Turnout in two of the largest eastern states remained high with West Bengal recording 82.16 per cent and Assam 80.07 per cent. In 13 of the states and UTs, voter turnout was between 70 and 80 per cent. In 12 states it was between 60 and 70 per cent. In the two largest states, Uttar Pradesh and Bihar, turnout remained below 60 per cent—58.39 per cent in the former and 56.28 per cent in the latter. Yet, the numbers who voted in these states, 35.8 million in Bihar and 81.09 in U.P., were enough to turn the tide favourably in the way of the BJP.

The BJP won 22 of the 40 seats in Bihar, and an

incredible, “beyond the party's wildest dreams”, 71 out of 80 seats in Uttar Pradesh. Along with Rajasthan (25 out of 25), Madhya Pradesh (27 out of 29), Chhattisgarh (10 out of 11), Jharkhand (12 out of 14), the BJP simply swept the Hindi heartland, and bolstered its numbers with clean sweeps in Delhi (7 out of 7), Gujarat (26 out of 26) and Goa (2 out of 2). It is matter of debate if the victory margin could have been higher provided a greater percentage of the electorate had voted in U.P. and Bihar—two states that traditionally send out maximum migrants to other parts of the country.

As the election machinery rolled for weeks, and preparations went on for months, several interesting statistical trivia cropped up. For instance:

- ❖ According to a study, anywhere between Rs 400 to Rs 500 per voter was spent by the Government, candidates and political parties, catapulting election expenses to anywhere around US\$ 5 billion, making this by far the most expensive Lok Sabha elections ever.
- ❖ Cases were registered against 2.65 million people during the run up to the results.
- ❖ Action under preventive laws was taken against 1.15 million people.
- ❖ The total number of hamlets declared vulnerable was 75,237, and the number of vulnerable electorate numbered 5.84 million.
- ❖ Action against 218,227 intimidators was initiated.
- ❖ A total of 428,368 non-bailable warrants were executed.

A new beginning

A new day lies ahead, for Modi, and the country alike. No more divisive policies nor caste-based configurations will bring in votes. No more Indian youth to be deceived by rabble rousing demagogues drawing wedges in the society in the name of religion.

India has to emerge a strong, united and integrated society by force of its own composite demographics, add skills to its labour force whether for the domestic market or overseas. The industry, already sympathetic to the new administration, will fall in line. Indian brains will form pools of knowledge to bridge the rich-poor disconnect and politics will play second fiddle to economics. Together they will take India to greater heights of success finding its rightful place in the global table as a truly emerging economy, a hard power out to play ball with the major stakeholders in global politics.

May be this is not all wistful thinking after all. It is the reality to be, emerging like a brilliant ray of light from the dark clouds of despondency and exhaustion which the Indian society had been burdened with for so long. ■

Parliamentary Elections in Hungary

By S. Nateshan

Parliamentary elections were held in Hungary on 6 April 2014, where voters exercised their franchise to elect MPs to the National Assembly for a 4 year term. The one-chamber legislature was almost halved from 386 to 199 seats in the National Assembly by legislation in the previous Assembly where the ruling Fidesz party along with the Christian Democratic People's Party (KNDP) had secured two thirds majority. The majority of seats, 106, are elected as single-member districts, while the remaining 93 are distributed proportionally by regional list vote with a national threshold of 5 percent.

This was the first election according to the new constitution and electoral rules, which came into force on 1 January 2012. For the first time since Hungary's transition to democracy in 1990, the election had a single round. These were the seventh elections in the country and for the first time, transborder citizens who lived in neighboring countries also had the right to vote for Hungarian parties. The voter turn-out was 60% compared to 68% in 2010.

In the results declared by the Election Commission, Fidesz-KNDP alliance, led by Viktor Orban got 133 seats; Socialist Party and Together 2014 alliance led by Attila Mesterhazy got 38 seats; Jobbik Party led by Gabor Vona got 23 seats; LMP Party led by Andras Schiffer got 5 seats.

Fidesz is, by far, the most popular party in the country. Not only did it get the most votes in the regional list vote, Fidesz-KNDP won all but 10 of the single-member districts. The party got 44.5% of the vote leading to 66.8% of seats. That gave Prime Minister Viktor Orban the victory he wanted. PM Orban, again commanding a two-third majority in the House with his ruling combine has a strong mandate to pursue his domestic policies with greater control over banks, multi-nationals and various other companies to generate more public support for his populist, reform-oriented policies.

He can thus pursue his vision of building a strong economy; pursue an independent foreign policy though embedded within the European Union.

In his swearing in speech at the Parliament, PM Orban gave out his vision as representing not two thirds but 'three thirds' of the Hungarian population, both at home and abroad, thus being a government of national unity. He called on the Hungarian diaspora in neighboring countries to pursue the course of autonomy. His statement met with mixed comments. Many of the neighbors sensed in this, a sense of aggrandizement though the Hungarian Prime Minister's views could be seen largely in the optic of building a stronger Hungary.

Prime Minister of India sent a letter of congratulations to PM Viktor Orban on his Party's impressive victory in the general elections. Conveying his best wishes for a fresh term in office, Indian PM Dr. Manmohan Singh recalled the successful visit to India in October 2013 of PM Orban.

Orban's victory preceeded the spectacular victory of Shri Narendra Modi in being the only leader in post-independent India, not to have been a part of the Congress Party ideology and yet ushering in a overwhelming majority for his Party, the Bharatiya Janata Party (BJP), in the recently held 16th Parliamentary elections and along with a coalition of like-minded parties, a two thirds majority in the Lok Sabha (Lower House of the Parliament). Congratulating him on his electoral victory, PM Orban wrote to PM Modi that Hungary viewed India as her strategic partner in the context of her 'Eastern Opening' strategy.

Visionary words indeed! It is for the future to unfold the dynamics of Indo-Hungarian multi-dimensional relations in greater vigor. ■

—The writer is a Second Secretary in the Embassy

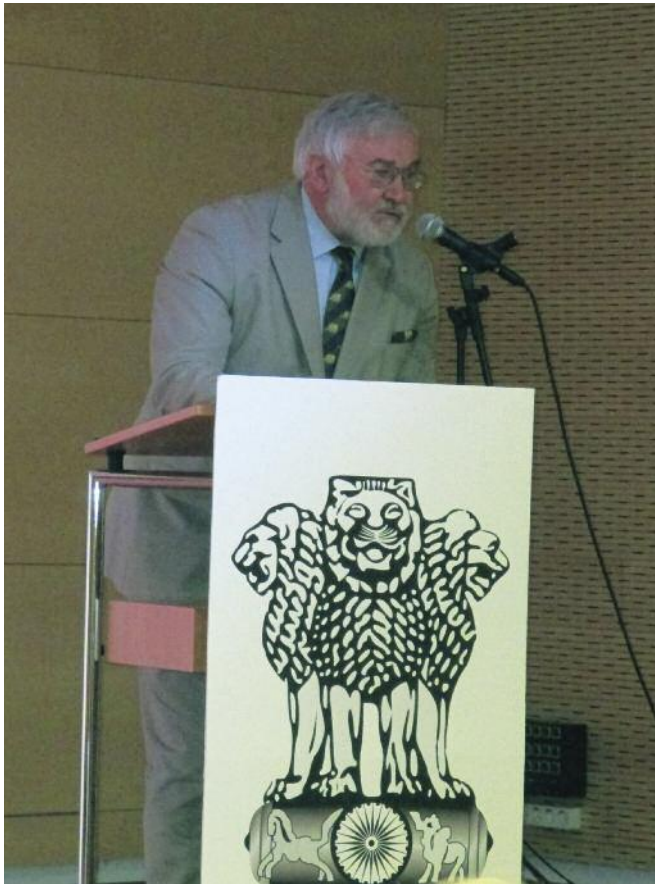
A Little India in Budapest

By Adam Lazar

"You are late"- says somebody from the group of people to the one who just arrived. "I came from my yoga class and we enjoy it so much that we don't want to stop when our time is up", answers the delayed comer. It is late afternoon at the beginning of spring in Budapest. It is drizzling, and there is a strong wind. It is just after five o'clock in the afternoon and

already some 300 people are queuing outside the Indian Cultural Centre. They are waiting for the film that will be shown at six o'clock. Everybody is hoping to get a seat at the Indian Film Festival. And it has been like that all week every night.

While waiting to be allowed in I have some time to

Mr Adam Lazar delivering his speech

contemplate on the increased interest towards India in Hungary. Apart from the unfriendly weather being in the crowd, it is easy to imagine that one is in India because twice as many people are trying to get in to half as many places that there are at the Centre. Since the title of the film to be shown is: 'The Lunchbox' the people waiting in the rain start talking about food, and Indian restaurants in town. Taj Mahal, Shalimar, Kashmir, Salaam Bombay, Punjab, Delhi Darbar, these are not randomly chosen names or places in India but few and far from a complete list of Indian restaurants in Budapest. While ten years ago one could select only from about three or four Indian restaurants now there must be at least 12 just in Budapest.

India has been popular in Hungary for a long time. Not so much as a destination but rather as part of a dream of exotics, mystery and wealth and ambiguous habits of the maharajas. A few years ago the average Westerner would probably know only the Taj Mahal and the Panchatantra. But now such words that were meaningless before like: Ayurveda, Tantra, or Bollywood have gained meaning. There has been a growing awareness in Hungary about everything Indian: fashion, food and, of course, holidays.

The secret of success is partly the work of the Indian

Embassy and the attached Indian Cultural Centre. Recently Hungarian Foreign Minister Dr. János Martonyi opened a Gandhi exhibition at the Cultural Centre. Some of the films of this year's Indian Film Festival were shown also at the Centre but this location accommodates the bi-weekly meetings of the Film Club. The new Ayush Information Centre opened its doors at the Indian Embassy. At Budapest's ELTE University since 1948 there is a department for Indo European Languages, offering regular courses for students interested in Indology. Apart from the standard university courses the interested ones can learn Hindi and / or Sanskrit in evening classes at the University. Dr. Mária Négyesi, the Head of the Department tells us that at the beginning of each academic year, some 80-100 people start the evening course, by mid-term the number is down to 50-60. But these students are very enthusiastic and determined. Last year September Dr Rama Yadav joined ELTE as the Hindi Chair. Students of the evening class celebrated the Day of the Hindi Language at the beginning of March at the Indian Cultural Centre. Some girls came in saris, some in Salwar Kameez. They recited Hungarian poems, folk songs accompanied by guitar translated into Hindi. Both participants and the audience had a great time.

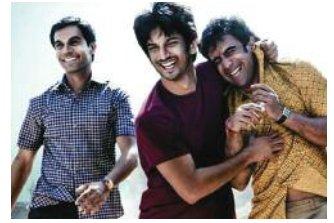
At the beginning of March 2014, in the centre of the Hungarian capital at a shopping mall, a souvenir shop organized a two week event. They called it the 'Indian Carnival' and presented Indian dances, dishes, photo exhibition, henna painting, and exciting and different talk shows every day. The audience, interested about the talks, had to pass through the shop richly stacked by all kinds of Indian handicrafts. People, who are attracted by Indian fashion, now find many shops and boutiques to satisfy their desires. In Budapest there is cooking, yoga and dance courses organised at schools, cultural centres, libraries, and private clubs. The author of this article, just in the last six months, has been invited to give slide shows and lectures about India and in particular about the Kumbh Mela at numerous institutions. Local radio and television programmes deal with specific issues of India quite regularly. One cannot help but wonder, is it turning away from Western social, family and religious values or discovering Eastern philosophy and spirituality that brought about the rediscovery of India in Hungary?

Meanwhile we got in to see the film at the Cultural Centre. Part of the theme of the film was built on the delicious home-made Indian cooking. Since I cannot take India off my mind I drive off to an Indian restaurant, pick up some Indian food to the delight of my family waiting for the culinary trip. ■

—The writer is a noted photo-journalist

Activities of Indian Cultural Centre in May-June 2014

By Umesh Kumar

The Cine Club of Indian Cultural Centre screened the following Indian films (sub-titled in Hungarian language):

Main Hoon Naa	4.4.2014
Apur Sansar	25.4.2014
Shuddh Desi Romance	2.5.2014
Kai Po Che!	30.5.2014

The screening of Apur Sansar was attended by the Film Fund of Hungary and the screening was followed by a meeting with these personalities to explore cooperation between India and Hungary for joint production of films or

shooting of Indian films in Hungary. In this connection Ms. Purva Naresh, Reliance, Mumbai, visited Hungary for 2 days on 1-2 May 2014. During the visit, useful meetings of Ms. Purva were organized with Mr. Andrew Vajna, President of Film Fund of Hungary and Mr. Laszlo Magacs, Director of Atrium Theatre to discuss cooperation for production and shooting of films as well as exhibiting them in Hungary. It is gratifying to note that 10 Hungarian feature films would be releasing this year, to quote Mr Vajna. Ms. Purva also visited some of the Film sets in Budapest. The visit was exploratory by nature to prospect chances of Indian film productions in Hungary and with Hungarian productions for exposure into the Hungarian, and, by extension, the Indian market.

LEFT: Director with guests at the screening of Apur Sansar. **CENTER:** Guests after the screening of Apur Sansar. **RIGHT:** Mr Umesh Kumar, Ms Purva Naresh, HE Malay Mishra and Mr Andy Vajna

Dance performance

On 22 April 2014, Ms. Phane Jayanthi Sen, an exponent of Indian classical dance gave a wonderful performance at the Indian Cultural Centre. She also did a brief workshop on Carnatic music.

Ms Phane Jayanthi Sen

National Szechenyi Library

An exhibition titled "India through Hungarian Eyes" was held in ICC from 30 April to 12 May 2014. This was inaugurated by Mr. Laszlo Boka, Director for Sciences of the Szechenyi

Mr Laszlo Boka signing the guest book

Library. The exhibition depicted the visits of various Hungarian travellers to India during the last several centuries. The exhibition mainly covered the visits of Csoma De Koros, and the depictions in the exhibition were books, photographs, newspapers and written description of the visits.

Kavi Gosthi

Mr Naresh Saxena and Ambassador and other Hindi poets

Hindi Kavi Gosthi

On 1 May 2014, the first ever Kavi Gosthi (Hindi Poetry recitation) was held in the Indian Cultural Centre since its inception. The Kavi Gosthi was a huge success. Mr. Naresh Saxena, a renowned Hindi poet, recited his poems. The others who recited poems on the occasion were Mr. Mohamad Ali Jouhar, Mr. Sanjay Gupta, Ms. Maria Negyesi and Ms. Rama Yadav.

Tagore Day

Indian Cultural Centre celebrated Tagore Day on 8 May 2014. The Chief Guest of the day was Mr. Geza Bethlenfalvy, a famous Indologist and former Director of the Hungarian Cultural Centre in New Delhi. Ambassador Malay Mishra dwelt at length on the life and vision of Rabindranath Tagore. During the function, a 3 member team from the National Theatre of Hungary recited the poems of Tagore to the accompaniment of music.

Buddha Jayanti

A Vesakh ceremony was jointly held on Buddha Jayanti Day by the Indian Embassy and Dharma Gate Buddhist

Ms Ágnes Pap, Curator of the Exhibition, Mr Laszlo Boka, Director for Sciences and H. E. Malay Mishra, Ambassador of India

Mr Zoltan Cser at Dharma Gate Buddhist College. Photo: Ms Anita Pajan

College on 14 May 2014 at their premises. The programme consisted of prayers, chanting of Buddhist mantra, a short play on the birth and times of Lord Buddha and enactment of an Indian classical Odissi dance based story from the life of the Buddha. On the occasion Mr. Janos Jelen, Rector of Buddhist University and Ambassador Malay Mishra delivered talks on the life and philosophy of Gautama Buddha and its contemporary relevance appreciation to modern-daylife.

Unveiling of Tagore Bust at Elte University

A Tagore Bust gifted by the National Gallery of Modern Art, New Delhi, was installed and unveiled at

Dr Tamas Dezso, Dean of ELTE University and HE Malay Mishra

Tagore Bust Unveiling Ceremony at the Conference Hall

Dr Tamas Dezso greeting the statues

Elte University, Budapest, on 22 May 2014. Mr. Dezso Tamas, and Mr. Barna Mezey and Ambassador Malay Mishra spoke on the occasion. A documentary film titled "The story of Gitanjali" was screened at the event. Besides this, Ms. Tanvirupa Maiti recited a Tagore poem in Bengali language. A part of the long standing cooperation between the two countries, Hindi and Indology courses are taught at Elte University. The Government of India (ICCR) supports a Chair of Hindi and a Tagore fellowship for promotion of Indology.

Photo Exhibition

The Indian Cultural Centre organized a photo exhibition titled "Journey through my lense" prepared by Mr. Bijoy Mishra, a famous

Ribbon cutting ceremony at the Exhibition Hall

Guided tour by Mr Bijoy Mishra

freelance photographer from 16-20 May 2014. The exhibition was inaugurated by Dr. Imre Lazar, Head of Culture Department, Government of Hungary and Mr. Adam Lazar, a photo journalist. The exhibition depicted a vibrant and colourful India.

Indian classical music concerts

On 20 May, Ms Sharada Mushti and on 22 May 2014 Pt Rajeev Janardan gave Rudra Veena and Sitar concerts respectively in front of a full packed house. Ms Sharada has been learning classical music since her childhood. She

Pt Rajeev Janardan and
Mr Tibor Motyan

Ms Sharada Mushthi

is the disciple of Pt Rajeev Janardan, a renowned Sitar player who is an exponent of Hindustani Classical Music (North Indian style) and is recognised as one of the greatest Sitar & Surbahar players of his generation. Both artistes were accompanied by Hungarian musicians on Tabla and Tanpura.

Visit of Rajasthan Group

A 10 member folk song and dance ICCR group led by Mr. Faqir Khan visited Hungary from 29 May to 3 June 2014. The group visited Hungary under the Cultural Exchange Programme, which was signed during the visit of Prime Minister Viktor Orban to India during October 2013. The group performed at the following venues during their stay in Hungary:

Budapest 30 May 2014

Debrecen / Miskolc 31 May 2014

Balatonfüred 1 June 2014

Nagykanizsa 2 June 2014

The visit was extremely successful and the public; was enthralled and was left spellbound at all the venues. The folk culture of Rajasthan with the colours and dynamism of the western Indian state came alive, (special feature on the visit has been brought out in the Hungarian section). ■

Saving the common Indian-Hungarian Cultural Heritage with volunteers

By Balazs Irimias

On the summer of 2007 Olga and Balázs, a Hungarian young couple, completing their education in Japan, decided to take a rather lengthy break from their studies, even more from the bustling downtown of Tokyo, where they lived. Their chosen means of domestic transportation was the bicycle, to feel the altitude, the distances and to submerge profoundly in the local culture. Their dream destination was Zangla, a hardly noticeable village in Northern India, where the first Tibetan-English Dictionary was compiled by Alexander Csoma de Kőrös. Zangla lies along the Zaskar river, in a remote region of a former indepen-

Ambassador with Csoma Foundation Chief Mr Balazs Irimias

dent Tibetan Buddhist Kingdom, now part of Jammu & Kashmir State, one of the last regions in the Himalayas where traditional Tibetan culture, society, and architecture survives. A region at an altitude between 3500 and 7000 meters above sea level, it is blessed with amazing natural and cultural resources, combined with a harsh high altitude desert climate. Due to the scarcity of cultivable land and the short season suitable for farming, agricultural activities conflict with education during summer, but in winter time both cease for the whole season.

Now, 7 years later, Csoma's Room Foundation (CsRF) has come up as an independent, non-profit organization registered in Budapest, that emerged from that bicycle trip as a heritage conservation and sustainable development initiative based on volunteering. The Foundation's activities range from conservation and documentation works, through education and social projects to solar school construction, which established their local and international recognition.

Balázs is currently overseeing the conservation of the medieval Zangla Palace, co-supervising the Shey Great Stupa conservation on the request of Thiksey Rinpoche, with an Italian (Stupa Onlus Association) and a local (Himalayan Cultural Heritage Foundation) partner, and completing a solar school in Zangla, that was already in use during the last winter, though half of the building is still to be completed. Olga was coordinating the education project, selecting volunteer teachers to help out the local government school offering

scholarships to children in need, willing to continue their studies, and preparing a village community project.

In the last 6 years, more than 200 foreign and Indian volunteers joined the action on site, the Foundation has been running with 40 to 50 volunteers in average per year, making CsRF probably one of the largest volunteer sending organizations in Hungary.

Their work gained much media interest right away. The Hungarian National Geographic Online, all daily papers, many specialty magazines, all major TV and Radio stations in Hungary and Transylvania (currently in Romania) follow their activity year by year. Their achievements were praised and acknowledged already by H.H. the Dalai Lama, as well as by Tibor Kovács, Director of the Hungarian Information and Cultural Centre, New Delhi, among others, the group were granted gratis visas to travel to India by H.E. Mr. G.S. Gupta, former and H. E. Malay Mishra current Ambassador of the Republic of India to Hungary. In May 2014 Balázs Irimiás was offered the Hungarian Explorer's Grand Prize.

This year they are looking forward to complete the urgent interventions on Zangla Royal Palace, to finish the solar school in Zangla, inaugurate the Great Stupa of Shey and restore one major stupa in Mulbek. After the summer season, they are ready to put together a traveling exhibition, launching from the Indian Cultural Center of the Embassy of India, and publishing a bilingual book of their achievements. ■

SPIRITUALITY

Dharmashastras: Need for Enlightened Governance

By Malay Mishra

Dharmashastras, Sanskrit texts pertaining to Hindu Dharma, are intrinsically linked to Hindu law and deal with all aspects of the Hindu way of life as mandated by the Vedas. Dharmashastras are divided into three basic types, (a) Achara (laws of proper conduct) viz. rules pertaining to daily rituals and lifestyle rites, (b) Vyavahara, rules pertaining to procedures for resolving doubts about Dharma (legal procedure) where it is stressed how important it is for the leader to be fair and righteous and (c) Prayashchita, expiations and penances for following the rules of Dharma.

The first four texts of the Dharmashastra traditions are sutras of Āpastamba, Gautama, Baudhāyana, and Vasistha

composed between 600 – 100 BC providing elaborate rules and ways for conduct through the four Ashramas of human life. Every individual is bound to the Ashramas – Brahmacharya, Garhyasta, Vanaprastha and Sannyasa, through his/her growth and evolution. As Sanskaras lead to individual actions, it is pertinent to be aware of the need for good conduct so as to mitigate their consequences with a view to breaking the chain of rebirth. Thus Dharma Shastras do and should guide us in the practice of social and individual conduct and lead us on the path of self-realization.

Manusmriti is the earliest representation of Dharmashastras, primarily dealing with the householder's

conduct. Dharmashastras relate not only to the Hindu way of life but define a universal code of conduct, ascribing right behaviour in the moral and social spheres, upholding of intangible values and customs of different social groups, such as Deshadharma, Jatidharma and Kuladharmā.

The pertinent point is that the rules of dharma evolve over time. Therefore Dharmashastras enunciated in the first millennium before Christ need not be the same as today, in the 2nd millennium after Christ, 3000 years later. Yet the universal aspect of such codes of conduct will be applicable to all human beings in all societies. They are meant to engage humans and communities in value-oriented actions and for the purpose of maintaining a higher moral or ethical order. At the individual-ontological level, it would denote a virtuous and divine life and at the plural-epistemological level, it would mean a collective distillation of intellectual behaviour pertaining to aspects of law and sanctifying an elevated code of conduct. Thus rules and provisions are built into continuing human conduct which marks the relevance of Vedic civilizational values and their relevance to present day society.

It is important to realize that though the vast majority in societies of yore were unaware of these Shastras, people were still made subservient to the laws enshrined in them and were called upon to abide by them. As a matter of fact, during British rule, the colonial power even used them as fundamental Hindu laws to dispense justice for the majority population who were Hindus in Indian society then, as now. Yet, Hinduism is an ever evolving religion which accepts change as built into its normative structure, thus the need to redefine Hinduism and make it relevant to contemporary times.

In the fast globalizing world of today, doomsday scenarists predict an impending 'clash of civilizations' rather than a 'civilization of clashes' which could eventually led to erosion of civilizational values and structures. This can be addressed only by bringing in paradigm shifts in the understanding and application of religions for meaningful interaction and sustenance of entities as part of a continuously enriching discourse.

Relative to social Dharma, the term 'Dharma' is used in a special way in Indian thought to indicate the right way for society and its members to operate in harmony with nature and with the universe as a whole. As in Vedic thought, the human body is looked at as the microcosm of the universe reflecting the social organism with its manifold diversities and connectivities, Dharmashastras, as guide books of Dharma penetrating deep into the human organism as in a society, guide human beings for good living and societal behaviour.

Dharma therefore does not consist of a set of rigid rules that can be blindly applied to all circumstances but are

guiding principles that require adaptations according to specifics of time, place and culture. Ultimately, the vision of Dharma is more important than any specific formulation in a particular context or by a single authority, though we should not at the same time discountenance the importance of dharmic wisdom of the past, particularly the universal aspects which have been guiding human beings since time immemorial.

The need for enlightened governance in today's society is acute, more so to counteract negativities which have systematically pervaded the corpus of society. So much so that human beings today are blinded by arrogance, conceit and lack of consideration for fellow beings or of the larger community. Thus it is more now than ever before that spirituality has to be grossly applied to all aspects of human conduct and awareness generated on the need and method for spiritualizing our lives in right earnest.

It is important to realize that today humanity is suffering from a global crisis, not simply of resources but of values; not only of individual insularity but of cultural and religious plurality. Thus the need for a new dharmic movement where we need not confine ourselves to the ancient Dharmashastras that came from an ancient era but from the enlightened teachings of Masters of contemporary times, spiritual leaders of the likes of Shri Aurobindo, Swami Vivekananda, Mahatma Gandhi, Swami Dayananda, Swami Sivananda and many others who have provided significant insights for a new social order of Dharma, closer to contemporary concerns. These people have shown in their life times what it takes to spiritualize oneself and along with that, the society. This being the fundamental need of the hour, no time should be wasted in wavering nor pondering to vested interests in delaying the process of regeneration.

Besides, spiritual teachings from eternal texts such as the Bhagavad Gita and Upanishads can help in introspection and purification of the Self, fundamental to regeneration. Thus the need for new Dharmashastras, not only for India but for the global society, for realization of the Truth by humans across societal diversity and evaluation of a new Dharmic order to infuse higher values into our social interactions.

Such a movement should fundamentally begin in India as it is only in the Indian society, with its deeply embedded wisdom and source of perennial values that a new society can regenerate and self-fulfil. We need to bring about the new generation of Yudhisthiras, 'Dharmarajas', whose rule will be in congruity with contemporary times fostering nobility and strength of purpose and a universal vision bringing the global society in its embrace. ■

—Excerpted from an extempore address delivered at *Spiritual and Ethical Foundations of Organizational Development (SEFOD)*
2 at Parmarth Ashram, Rishikesh on 7 October 2010

India magyar szemmel. Magyar utazók Indiában

Az Országos Széchényi Könyvtár kiállítása

2013. október 1. – 2014. február 1.

By Pap Ágnes

LEFT: Mr Laszlo Boka, Director for Sciences of National Széchényi Library and HE Malay Mishra, Ambassador of India.

RIGHT: Ms Dorottya Igricz, international relations advisor, Ministry of Human Resources

„Indiában sokan még ma is a mesék országát látják. Az útleírások a legtöbb művelt emberbe már ifjúságában beoltották a vágyódást India tündérországa után. De csak keveseknek jut osztályrészül, hogy el is érhesék vágyuk teljesültét” – ezekkel a szavakkal kezdődik Baktay Ervin India című munkája, melyet röviddel Indiából való hazatérése után, 1932-ben jelentetett meg.

Ázsia és azon belül India különösen vonzó úticél volt a magyar utazók számára. Voltak, akik az ázsiai őshaza megtalálásának vágyával keltek útra és vállalták a 19. század folyamán, az akkor igen hosszú, fáradságos és nem is mindig veszélytelen utazást. A korabeli sajtó mindig élénk érdeklődéssel kísérte ezeket az erőfeszítéseket és rendszeresen közreadta a távoli földrészekről küldött tudósításokat. Mások gyermekkori olvasmányélményeik hatására indultak útnak, hogy saját szemükkel lássák, saját bőrükön tapasztalhassák meg a Kelet misztikus varázsát, fedezzék fel a „mesék országát”. Hiszen a maga számára mindenki újból és újból felfedezte Indiát, mindenekelőtt az ország egzotikumát, aminek hatására többen ragadtak tollat, még ha nem is mindig a nyilvánosságnak szánva írásait. Rejtelmes, titokzatos Keletről, mesés, ezerarcú, napsütéses Indiáról, a csodák országáról tudósítottak az útleírások, amelyre igen nagy kereslet mutatkozott, különösen, ha köteteket saját festményeikkel vagy fényképeikkel illusztrálták az utazók. Az egzotikus felszín mögötti Indiát meglátni és megérteni azonban nem mindenkinek sikerült, az útibeszámolóiban gyakran találkozunk olyan

közhelyekkel, amelyek a nyugatról érkező, a nyugati kultúra felől közelítő szerzők meglepetését, vagy megdöbbenését fejezik ki a számukra gyökeresen más kultúrával, életmóddal szemben. Balázs Ferenc, unitárius lelkész és költő írta, hogy ahhoz, hogy az igazi Indiához eljusson, a nyugati ember által épített kapun kellett belépnie. Baktay Ervint a keleti kultúra és világnézet terén évekig folytatott komoly előtanulmányai segítették ebben, valamint a szerencsés körülményeken kívül a személyes összeköttetései is, mindenekelőtt sógora, Umrao Singh Sher-Gil ösztönzése és támogatása. Baktay szerint India alapos ismeretéhez elsősorban időre van szüksége az utazónak, de a helyes tapasztalatszerzéshez ezenkívül fontos még az is, hogy minden népréteggel érintkezzen az ember, és ne csak a felsőbb körökben forgolódjon. Az utazók egy része Indiában csodálattal adózott a britek kormányzati módszereinek, amiben a nyugati gyakorlat felsőbbbségét látták beigazolódni. Az Indiához nagyobb empátiával közelítő utazók viszont a keleti kultúra értékeire hívták fel a Nyugat figyelmét. Baktay Ervin pár évvel Indiából való hazatérését követően, Kelet és Nyugat címmel indította útjára a Magyar Keleti Társaság folyóiratát, azzal a céllal, hogy „megbízható útmutató legyen a Kelet világnézeteinek, kultúráinak, vallásainak, bölcseléseinek, művészetének, irodalmának, fejlődési útjainak – röviden: egész életének – területén”.

Az első magyar India-utazó, a XVI. században élt Raszinyai Huszti György (cc. 1512-cc. 1566) volt, aki 1532-

LEFT: Speech of Ambassador at the Inauguration Ceremony of the exhibition. **RIGHT:** Documents at the exhibition

ben Kőszeg várának ostromakor került török fogságba. Egy évvel később sikertelenül próbált megszökní Szkender cselebi rabságából, így újból visszahurcolták hozzá. Kitanulta a kürtös mesterséget és ennek köszönhetően 1536-ban Szolimán szultán udvarába került. Amikor áttértették az iszlám hitre, visszanyerte szabadságát, és elszegődött egy arab kapitány hajójára. Huszti Györgyről Istvánffy Miklós és Bod Péter is feljegyezték, hogy eljutott Indiába, és Szolimán seregében részt vett a portugálok ellen a Kathiavár-félszigeten lévő Diu várának ostromában. A csatáról írt érdekfeszítő és alapos feljegyzéseinek kéziratát a Vatikáni Könyvtár őrzi, amelyről Nagy Iván is beszámolt a Magyar Történelmi Tárból 1857-ben.

Az India-utazó magyarok között mérföldkőnek számít Kőrösi Csoma Sándor (1784-1842) útja, akit a magyar őshaza-keresés, az ázsiai rokonok felkutatásának vágya vitt Indiába. Az utazás terve a nagyenyedi kollégiumban ébredt fel benne, és a göttingai egyetemen vált határozott szándékává, a híres orientalista-történész, Eichhorn professzor hatására. 1819 késő őszén indult el Enyedről élethosszig tartó indiai útjára (1821-1842). Tevékenységét a hazai tudós körök élénk érdeklődéssel kísérték, a tudományos folyóiratok (pl. a Tudományos Gyűjtemény) rendszeresen hírt adtak eredményeiről. Bár eredeti célja, az őshaza megtalálása nem járt eredménnyel, Csomát a tibeti kánon katalogizálásáért, a tibeti-angol szótár és nyelvtan összeállításáért a tibetisztika megalapítójaként tiszteli a világ. A Csomát követő magyar utazók majd mindegyike kötelességének tartotta elzarándokolni Dardzsilingbe a sírjához.

Az egyetlen portrét egy német eredetű pesti festődinasztia tagja, Schoefft Ágoston (1809-1888) készítette Csomáról 1840-ben Kalkuttában. Schoefft 1838-ban érkezett Bombay-be, ahol a kor szokása szerint újsághirdetéseket keresett megrendelőket. Beutazta Indiát, előbb Dél-India felé vette útját, majd hat hónappal később érkezett Kalkuttába. Kőrösi Csomára Szentiványi

Antal hívta fel a figyelmét. A Jelenkor és a Társalkodó többször közölte Schoefft levéltöredékeit Kelet-Indiából, melyekben Csomán kívül Honigberger János Mártonról, maharádzsa Randzsit Szingh udvari orvosáról is beszámolt, róla is készített később Lahórban egy portrét. Schoefft Kalkuttából útközben többször megállva, 1841 novemberében érkezett a városba, ahol még közvetlenül a brit hódítás előtti időkben sikerült megörökítenie festményein a maharádzsa udvarát.

Andrássy Manó (1821-1891), Duka Tivadar (1825-1908), Berzenczey László (1820-1884), és Xántus János (1825-1894) az 1848-as szabadságharc bukása után hagyta el hazáját és kényszerült emigrációba. Mind a négyen tevékeny részesei voltak az 1848-1849-es eseményeknek, Xántust még el is fogták és besorozták a császári seregbe. Andrássy Manó Torna vármegyét képviselte az országgyűlésben és részt vett a pákozdi csatában is. 1849 elején hagyta el Magyarországot, február 20-án Londonból indult Indiába. Indián és Ceylonon kívül felkereste Jávát, és utazása során vadászszenvélyének is hódolt. Andrássy Manó egy címe szerint nem említett, valószínűleg idegen nyelven íródott olvasmányélménye nyomán vágyott Ázsiába, és határozott szándéka volt, hogy útjáról könyvet adjon ki, mert úgy érezte, hogy Ázsiáról magyar szemmel látott, magyar felfogásból eredő munka addig még nem jelent meg. Saját festményeivel illusztrált, reprezentatív könyvéért a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották.

Duka Tivadarnak, mint Görgey tábornok hadsegédének, szintén el kellett hagynia hazáját. A világosi fegyverletétel után Londonba ment és beiratkozott az orvosi egyetemre. 1854-ben érkezett Indiába, ahol a bengáliai brit hadsereg tábori orvosa lett, előbb Kalkuttában, majd Monghirban dolgozott. Az indiai éghajlatról, és az egészségügyi viszonyokról írt cikkei, tanulmányai rendszeresen napvilágot láttak magyar nyelven is, például az Orvosi Hetilapban, a Vasárnapi Újságban és a Budapesti

Szemlében. Az utóbbi folyóiratban tette közzé magyarul Kőrösi Csoma Sándorral kapcsolatos kutatásainak eredményét, amit azután könyv alakban is megjelentetett magyar és angol nyelven 1884-ben. Munkája a további Csoma-kutatások alapműveként szolgál.

A XIX. század második felében több tudományos expedíció is érintette Indiát és Ceylont. Széchenyi Béla (1837-1918) tudományos expedíciójának (1877-1878) célja Belső-Ázsia tanulmányozása volt, tagjai Szentkatolnai Bálint Gábor (1844-1913) nyelvész, Lóczy Lajos (1849-1920) geológus és Gustav Kreitner (1847-1893) osztrák térképésztiszt voltak. Az expedíció indiai állomásai között Bombay-en és Kalkuttán kívül természetesen Dardzsiling is szerepelt. Gustav Kreitner 1881-ben jelentette meg a keleti utazásról írt művét németül, amely ugyanebben az évben füzetek formájában magyarul is olvasható volt, majd egy évvel később, 1882-ben, a mű teljes magyar fordítása is napvilágot látott. Az expedíció tudományos eredményei jóval később, 1890-1897 között jelentek meg három vaskos kötetben.

Ujfalvy Károly (1842-1904) felesége, Marie Bourdon társaságában folytatta kutatóútjait. Harmadik expedíciója során, 1881-ben Delhin keresztül utaztak Simlába, ahol találkoztak a Punjab University megalapításában tevékeny szerepet vállaló Leitner Gottlieb Vilmos professzorral is, akiről, mint honfitársáról, Ujfalvy a felesége által írt könyv függelékében írt pár sort. Ujfalvyék az Indus völgyén felfelé haladva tovább indultak Ladakba, majd Kőrösi Csoma útját követve tértek vissza Kásmírba.

Stein Aurél 1887-ben jutott el Indiába Duka Tivadar és Leitner Gottlieb Vilmos segítő támogatásával. Stein a selyemút felfedezőjeként világhírnevet szerzett, a Kínai Turkesztánba, Iránba, Afganisztánba vezetett expedíciói révén gazdag leletanyagot tárt fel. A gyűjtemény nagyobb részét Londonba küldte, másik része Delhibe, a Nemzeti Múzeumba került. Ásatásai során a legmodernebb technikát használta fel, idős korában még a légi térképezést is kipróbálta. Expedíciói között a kásmíri Móhand Márgon felállított táborában dolgozta fel anyagát. Itt látogatta meg Baktay Ervin is, amikor Indiában járt. Stein meghívására vett részt egy késői iráni expedícióján Fábri Károly Lajos régész, művészettörténész.

A századfordulót követően egyre többen jutottak el Indiába, hiszen az utazás is egyre könnyebbé vált. A művészek közül például Tornai Gyula festőművész és Kertész K. Róbert építész kereste fel Indiát, illetve Ceylont. De ekkor jártak Indiában az első magyarországi „riporternők”, Mocsáry Béláné Fáy Mária, Kozmutza Kornélné és Maller Tivadarné Balthazar Lujza, akik útikükről fényképes tudósításokat küldtek a hazai folyóiratok, például az Új Idők és az Ország-Világ számára.

Az 1920-30-as években Rabindranath Tagore és Mahatma Gandhi személyisége nagy hatást gyakorolt a magyar utazókra. Balázs Ferencen, Baktay Ervinen, Germanus Gyulán és Fábri Károlyon kívül többen megfordultak Sántinikétanban és Szabarmatiban is.

Baktay Ervin (1890-1963) a keleti kultúra és világnézet terén évekig folytatott komoly előtanulmányai után, 1926-ban érkezett Indiába. Festőművésznak készült, Hollósy Simon tanítványa volt. Ezt a tehetségét kamatoztatta három esztendeig tartó indiai útja során is, 1926-29-ben. Az indiai útra készülve vette fel a kapcsolatot India két vezető szellemével, Rabindranath Tagore-ral, és Mahatma Gandhival és mindkettejüket felkereste Indiában is. Útiélményeit számtalan könyvében és cikkében publikálta, Indiából küldött leveleit folytatásokban közölte a Pesti Hírlap Vasárnapja „Keleti levelek” címmel. Hazatérését követően 1930-ban a Rádióélet készített vele egy hosszabb interjút, és ettől kezdve rendszeresen tartott előadásokat a rádióban, amelyekre a lap képes beszámolóiban hívta fel közönség figyelmét a műsorok előtt. De nemcsak ismeretterjesztő előadásokat tartott, hanem Kőrösi Csoma Sándorról például egy rádiójátékot is írt. Baktay több útleírása a Magyar Földrajzi Társaság Könyvtára sorozatában jelent meg, szerkesztője volt A Földgömbnek és a sajnos igen rövidéletű Kelet és Nyugat című folyóiratnak.

Germanus Gyula (1884-1979) és felesége Hajnóczy Rózsa (1896-1944) három évet töltött Rabindranath Tagore sántinikétani egyetemén 1929-1932 között. Sántinikétanban az iszlám tanszék felállításával és professzori teendőinek ellátásával bízták meg Germanus Gyulát. Hazatérésüket követően Germanus többek között Az Est című újságban is beszámolt indiai útja eredményeiről és tapasztalatairól.

Felesége Hajnóczy Rózsa Indiából szüleinek írt levelét a Szepesi Hírlap-Szepesi Híradó közölte. Indiai élményeiről először az Új Időkben írt cikket, a rádióban pedig többször tartott előadást, 1936-ban és 1938-ban is. 1943-ban jelent meg a Bengáli tűz, amely nagy sikert aratott, Baktay Ervin is elismerően írt róla az Új Időkben. A szerzőséget később elvitatták Hajnóczy Rózsától.

A Bengáli tűzben Hajnóczy Rózsa a magyar festőművésznők, Sass Brunner Erzsébet és Brunner Erzsébet megérkezéséről írt nem túl hízelgő szavakkal. Tagore és Gandhi viszont elismerően nyilatkozott a Brunnerek festészetéről, és mindketten modellt ültek a művészeknek. Anya és leánya, az „álmjárók”, Sántinikétan után bejárták Indiát, és képeik eladásából eljutottak Japánba is.

Fábri Károly Lajos szintén meghívást kapott Tagore-tól, hogy tartson előadást Sántinikétanban. Fábri még Magyarországról írt Stein Aurélnak, hogy segítségét kérje

tanulmányai folytatásához. Stein levelében a leideni egyetemet javasolta Fábrinak, és azt tanácsolta neki, hogy csak akkor menjen Indiába, ha alaposan felkészült rá, mert ahogy fogalmazott, „az indiai egyetemek más célokat szolgálnak és nem adhatják meg az alapos, európai kutatóknak való kiképzést.” Fábrí végül Leidenben folytatta tanulmányait, ahonnan rendszeresen írt Németh Gyulának Magyarországra. Felajánlotta, hogy cikket és recenziókat küld a Kőrösi Csoma Archívum számára, és a segítségét kérte elhelyezkedésével kapcsolatban is, mert szeretett volna tanítani a budapesti egyetemen. Mivel ez a terve nem valósult meg, Indiába ment, 1934-ben Lahórból, 1936-ban

pedig Mohendzsó-Daróból küldte levelét Németh professzornak.

Az Országos Széchényi Könyvtár kiállítása kronológiai elrendezésben, a legkorábbi India-utazó Raszinyai György korától a második világháború kitörését megelőző évekig, nyújt válogatást az ebben az időszakban keletkezett útirajzokból, korabeli napilapokban és folyóiratokban megjelent tudósításokból, levelekből és fényképekből. Sass Brunner Erzsébet és Brunner Erzsébet festményeit és a róluk készült fényképeket a nagykanizsai Képzőművészetek Háza kölcsönözte kiállításunkra. ■

Homeopátia, a művészi gyógyítás: európai gyógymód Indiában

By Bóna László

Az AYUSH öt természetes és hagyományos indiai gyógymódot - ayurvéda, jóga, unani, siddha, homeopátia - felölelő mozaikszava egyetlen eredetileg európai felfedezésű gyógymódot foglal magába, a német orvostól származó szelíd gyógymódot, a homeopátiát.

Indiában manapság már százmillió ember gyógyul homeopátiával és becslések szerint ez 2017-re százhatvan millióra növekszik. Jelentleg ötszázezer regisztrált diplomás homeopátiás gyógyító és homeopata orvos dolgozik az országban, száznyolcvanöt homeopátiás főiskola képez homeopata gyógyítókat és általuk összesen évente húszezer felsőszinten képzett homeopátiás szakember szerez diplomát és kezdi meg működését. Az ötezer állami finanszírozású homeopátiás klinika és kórház természetszerűen, teljes joggal vesz részt a járó- és fekvőbetegellátásban, melyet tekintélyes saját homeopátiás gyógyszergyártás szolgál ki. Joggal mondhatjuk tehát, hogy India homeopátiás mintaország.

Mi is ez az európai gyógymód, melyet még a természetes gyógyítás területén saját hagyományokkal rendelkező India is integrált a nemzeti egészségügyébe? Erről ír Bóna László, homeopata, író, az új magyar brit-akkreditált CHE Homeopátiás Magániskola képzési vezetője és vezető tanára.

Hasonló a hasonló által gyógyíttatik

Már Hippokratész leírta, hogy egy betegséget kétféleképpen lehet gyógyítani: vagy a baj ellenszerével, vagy a tünetekhez hasonló szerrel. Az orvoslásnak csak az ellenszereken alapuló szemlélete terjedt el a tudomány története során. A hasonlóságra alapozott gyógyítás elfelejtődött, vagy csak mint lappangó, nem hivatalos

gyógymód élt tovább, melyről az önmagát tudományosnak nevező orvoslás nem vett tudomást.

Az 1700-as évek végén egy gyógyszerészetet is kitanult orvos, Samuel Hahnemann Erdélyben súlyos maláriát kapott, de szerencsésen felépült belőle. Majd korának gyógyszerkönyveit lapozgatva úgy érezte, hogy semmiféle kielégítő választ sem kap arra, hogy vajon a kínafa kérge, vagyis a kinin milyen hatásánál fogva képes gyógyítani a maláriát. Sőt mi több, nemhogy nem kapott érvényes választ, hanem úgy érezte, hogy tudományosnak látszó, ámde megalapozatlan nézetekkel találkozik a kinin emésztésre gyakorolt hatásával kapcsolatban. A korának orvoslásából—mely szerinte nem terjedt tovább az érvágásnál -- amúgy is kiábrándult orvos, hogy saját sejtését igazolja, bevett egy adag kinint, immár gyógyultan. Az történt vele, amire titkon számított, a kinin hatására a malária pontos tünetképe jelent meg rajta, és a betegség enyhített formában ugyan, de lezajlott természetes útján a teljes gyógyulásig. Hahnemann ezek után sok-sok, kezdetben saját magán és családján, feleségén és népes számú gyermekén végzett gyógyszerkísérlet során kidolgozta a hasonlóság elvére alapozható gyógyítás tudományos rendszerét, melyet homeopátiának nevezett el, a görög hasonló (homöo) és szenvedés (patosz) szavak összetételeként.

Egész gyógyítási rendszere annak a tudományból száműzött gondolatnak a kísérleti, empirikus végiggondolása, miszerint egy betegséget nemcsak ellenszerével lehet gyógyítani, hanem az a gyógyszer is képes egy beteget meggyógyítani, ami egy egészségeset megbetegít. Pontosabban, amilyen tüneteket kivált egy adott növényből készült gyógyszer egy egészséges emberen, ugyanolyan tünetek meggyógyítására lesz képes egy beteg esetében.

Hahnemann sorba vett néhány növényt, melynek hatását az ő korában nagyjából ismerték. A tüneteket, melyeket a növény kipréselt leve okozott, lejegyezte. A nadragulya (Belladonna) bevétele után például magas láza lett, teste görcsökbe rándult, látomásai támadtak, erős, félelmetes álmok, a teste száraz lett, forró, kipirult, szinte égő vörös, torka fájt, mintha tüzet nyelt volna. Ezután ha beteghez hívták, és a beteg teste forró volt, száraz, szinte égetett a bőre, esetleg fájt a torka is, az is vörösen izzott, magas láza volt, esetleg teste görcsbe rándult, szeme fennakadt, látomásokról számolt be, akkor habozás nélkül nadragulyát adott neki, és a beteg meggyógyult.

Hamar rájött arra, hogy a kísérlet során nem kell feltétlenül erős adagot, vagyis nagy mennyiséget bevenni, mert akkor túl hevesek lesznek a kiváltott tünetek. „Ami nagy mennyiségben mérgező, az kis mennyiségben gyógyszer” - ezt az elvet Paracelsus hangoztatta, akit bízvást nevezhetünk Hahnemann szellemi elődjének.

Hahnemann hígítani kezdte a kipréselt növényi leveket, és cukorral keverni az oldhatatlan ásványi anyagokat. Minden hígítási fázisban azt tapasztalta, hogy a gyógyhatás nemhogy nem csökken, hanem a hígítási mérték arányában egyre fokozódik. Egyre nagyobb hígításokkal gyógyított, rendkívüli eredményességgel. Meg tudott birkózni korának legnagyobb járványaival is, a kolerával, a tífusszal. Legnagyobb eredményeit később már a kétszázszor százszorosára hígított szerekkel érte el.

Gyógyító információ

Nem tudjuk, hogy vajon mi vezethette rá Hahnemannt arra, hogy ne csak hígítsa a szereket, hanem minden hígítási fázisban össze is rázza. Tény azonban az, hogy a gyógyanyagok hatását Hahnemann a szerek készítése közben rázogatással kezdte fokozni, és ugyanolyan tapasztalatai lettek, mint a hígítási fázisoknál, azaz minél több rázást tett bele az anyagba, annál erősebben hatott. A gyógyszerkészítésnek ezt az új, általa felfedezett eljárását nevezte a gyógyszerek "dinamizálásának" vagy más néven "potenciálásnak".

Hahnemann elutasít mindenféle olyan logikát, amely a homeopátiás szerek hatásmechanizmusának magyarázatába valamilyen anyagi hatóerő létét próbálja visszacsempészni. "Ezeknek a magas potenciájú szereknek az egyéni csillogatatlansága ereje nem atomjaiktól vagy fizikai tulajdonságaiktól függ"—írja. "

Gyógyító metaforák

A homeopátia hasonlóságelvének ihletője Paracelsusnak az egyes növényekhez, ásványokhoz kötődő tana, az ún. szignatúran, melynek alkalmazása már olyan gyógyítói képességeket is bevon a gyógyításba, mint az intuíció, az empátia, vagy a világ metaforikus, szimbolikus látása.

A csattanó maszlag (Stramonium) növénynek például szúrós termése van, mikor megérik, hangos csattanással pattan ki és messzire röpti magából magjait. Az olyan ember, akin ez a növény fog segíteni -- persze homeopátiás gyógyszerként,

potenciált formában, hiszen anyagi mivoltában rendkívül mérgező –, az magába zárkózó ember, a világ felé szűrős pillantásokat vet, ellenségnek véli a környezetét, de feszülten vár, félrevonul, aztán hirtelen váratlan dühkitörésekkel reagál.

Az árnika (*Arnica montana*) szép sárga virágú növény, menekül az ember elől, magas hegyek lejtőin nő, de ha az ember ebbe a magasságba merészkedik, és a növény egyre több embert észlel maga körül, akkor feljebb húzódik a hegytető felé. Az az ember, akit valamilyen trauma ért, és azt kívánja, hogy békén hagyják, hozzá sem lehet nyúlni, meg sem lehet érinteni—annak az embernek nagy bajában a homeopátiás árnika fog segíteni. Vagyis az árnika "tud" valamit, valamilyen órá jellemző tudása van, amit meg lehet tőle szerezni, és közvetítő anyagba rejtve tárolni lehet, hogy mint tanítást, információt átadhassa annak, akinek épp erre a tudásra van szüksége.

Még mindig a példánál maradva, azt a másik embert, akit valamilyen trauma ért, de nem kerül ki az embereket, nem fekszik fájdalmas elesettségben, hanem minden erejét összeszedve uralkodni próbál a baján, végezni akarja a kötelességeit a végsőkig, annak, noha esetleg ugyanaz a baleset érte, mint előző emberünket, inkább százszorszép (Bellis perennis) lesz szüksége bajainak enyhítéséhez. A kertben nyírt szép pázsit fűszálai között számtalan százszorszép virágzik, és ha végigmegy rajtuk a fűnyíró, eltünteti őket mind egy szálra, pár nap múlva viszont már ugyanannyian vannak a fű között. A százszorszép és az elesettségében is erős, szívós, elpusztíthatatlan ember között lényegi hasonlóság van. Ezért képes a százszorszép a benne rejlő információt átadni neki.

A homeopátia lényege tehát nem az, hogy az adott embernek mi a betegsége, hanem az, hogy ki az az adott ember, akinek ez és ez a baja van. Lehet két betegnek ugyanaz a betegsége, mégis, ha másképp élnek át, másféle állapotba kerülnek ettől, akkor különböző gyógyszer fogja megmutatni a gyógyuláshoz vezető információt az egyiknek

is és a másiknak is.

Nem pusztán a jelenségeket, nemcsak a tüneteket kell tehát látni, hanem azt a mögöttük húzódó lényegét, ami az egyes jelenségeket összeköti. Például akinek kökőrcsinre lehet szüksége (*Pulsatilla*), annak lényegében mindegy, mi baja, hasmenése van-e éppen vagy náthája, vagy a kedélyállapota hullámzik. A tünetek mögötti lényeg a változékonyság, amely analógiát teremt ennek az embernek a megnyilvánulásai között. Ha náthás, akkor orrváladéka hol sűrű, hol átlátszó. Ha hasmenése van, akkor széklete hol híg, vizes, hol sűrűbb, zöldes. Kedélye pedig olyan, hogy könnyen sír, és könnyen nevet. Olyan, mint az áprilisi időjárás, amelyben a kökőrcsin virágzik.

A homeopata gyógyítónak tehát az embert a mögöttes meghúzódó belső lényeg, esszencia, immanencia kifejeződéseként kell látnia. Ez teszi a gyógyítás művészévé.

A hasonlóság mint világnézet

A hasonlósági törvény a valós világban is jól érvényesül. James Tyler Kent írja: "Jó példa erre az a fiatal lány, aki elveszítette a szerelmét, és belebetegedett, depressziós, állandóan zokog, melankolikus. Ül egy sarokban, senkit sem hallgat meg, azt hiszi, hogy senki sem sajnálja, mert rajta kívül másnak nem lehet ekkora bánata. Alkalmazzunk nála allopatíás (vagyis ellenszeren alapuló) gyógymódot: »Gyere, hiszen nincs is semmi bajod, szedd össze magad!« Ettől csak még melankolikusabb lesz. A durva terápia nem tesz jót. De próbálkozzanak homeopátiás kezeléssel! Alkalmazzanak egy olyan nővért, aki már átélt hasonló bánatot, és jó színész is, hagyják őt a másik sarokban bánatot alakítani! A páciens hamarosan azt fogja mondani: »Úgy látom, neked is az a bánatod, mint nekem. Akkor bizonyára együttérzel velem!« -- és elkezdene kórusban jajveszékelné és sírni; ez az együttérzés köteléke. Ily módon néha az elmebaj enyhébb változata is megközelíthető, vagyis az elme gyógyítható., - fejezi be Kent.

Vagyis az embernek nem pusztán a gyógyításhoz, hanem az egész világhoz, az embernek a környezetéhez, családjához, szomszédságához, az emberiséghez is lehet homeopátiás viszonya. Nem pusztán a betegség vagy az egészség metafora, nemcsak egy növény képe metaforikus, hanem maga a homeopátia is: a világhoz a hasonlóságon való alapuló hozzáállás jelképe. A világon olyan módon való javítás jelképe, amely a konfrontáció helyett az együttérzést mozgósítja. Együttérzeni, azonosulni a rosszal, és ebbe az azonosult, hasonlóan rossz állapotba apránként, hígítva, finoman, puhán belecsempészni a jót. ■

„A homeopátia az esetek nagyobb százalékában ér el gyógyulást, mint bármely más kezelési mód; valamint biztonságosabb és gazdaságosabb is, mint mások; a legteljesebb gyógyító tudomány”

—Mahatma Gandhi

India: hihetetlen, de igaz!

Elveszve az arany háromszögben (2.)

India (szub)kontinensnyi ország, és mint ilyen, ősi ázsiai kultúrák, vallások, népek olvasztótégelye. A világ egyik legnagyobb és legsűrűbben lakott egzotikus országa a színek, illatok, ízek hihetetlen kavalkádjával kényeztet minket. A megannyi kulturális élmény, az emberek rendkívüli kedvessége, az egzotikus környezet hatása alól szabadulni nem könnyű és nem is lehet. India örök szerelemmé válik az első oda utazás alkalmával; semmihez sem hasonlítható kultúrája, atmoszférája rabul ejti érzékeinket, tudatunkat és szívünket - kíváncsi, mosolygós lakói pedig kellemessé teszik az ott tartózkodást; Kipling világa elragadó és mesés.

Az Indiai Turisztikai Hivatal meghívására egy hetet volt szerencsénk eltölteni a Kiplingtől is ismert elragadó és mesés világban, végigjárva az „arany háromszög” királyi városait.

Dzsaiapur Radzsasztán legnagyobb városa. Útban feléje—délre tartva—jöttányit sem csökken a meleg, sőt. A városokat összekötő autóutak amúgy rendkívül jók, két- vagy háromsávosak, tehát kocsit bérelve a nagy távolságok ellenére is viszonylag gyorsan eljuthatunk akárhová. Sose feledjük azonban a helyi szokásokat! Ha előzünk valakit—angol szokás szerint jobbról—, dudálni kell, ami annyit tesz: Vigyázz, jövök! (Ezt az autók hátuljára felfestve kifejezetten kérik is a sofőrök.) Ha nem így teszünk, hirtelen sávot váltva elénk vághatnak. A városokon keresztülhaladva pedig biciklisek vághatnak elénk, szembe jöhetnek velünk a sávunkban—a szent tehenek meg pláne nem törődnek a szabályokkal.

Rózsaszín város

Így hívják Dzsaiapurt, ami bár túlzás, de tény: a városképet meghatározzák az itt jellemző, nagyrészt téglaszínű épületek. Az óvárost is ez a szín uralja. Az épületek aljában – a mi fogalmaink szerint – bazársor húzódik. Az egyes utcák szakosodtak áruφέleségekre, és abból bőséges választékot kínálnak. A híres indiai textíliákból is többféle minőségű árulnak az egyes üzletek, s érdemes megnézni a drágább boltokat, mert azokban kapunk igazán átfogó képet a több ezer éves indiai szín- és ízlésvilágból: a szári anyagaiból, az ágyneműk, terítők, sálak, a selymek és kasmírok hihetetlenül széles skálájából. Választani lehetetlen, az ember lánya mindet elhozna.

Az óvárost uraló városi palota épületegyüttese Dzsaiapur alapítója, tervezője és építtetője, Szavái Dzsai Szingh (1688-1743) nevéhez fűződik. Ő teremtette meg itt a kézműves ipar alapjait is. A palota képet ad arról az elképesztő gazdagságról, amely a középkori India maharadszáit körülvette. Egy részét ma is az uralkodócsalád lakja, a többi nyitva áll a látogatók előtt. A főbejáratnál álló Mubarak Mahalban régen a követeket és a vendégeket fogadták, a

Maharani, a királynő palotája ma fegyvergyűjteménynek ad otthont. Az udvaron álló Díván-é-Khász pavilonban pedig a világ két legnagyobb ezüst tálja található.

A palotákkal átellenben, egy óriási egzotikus kertben terül el a híres Dzsantar-mantar, India azon öt obszervatóriumainak egyike, amit Dzsai Szingh, az asztrológia iránt rendkívül érdeklődő maharadza építtetett az 1700-as években. Finomra csiszolt, kőből és márványból készült eszközökkel rakta tele az udvarát, s ezek a mai napig ellátják feladatukat. Csak az idő mérésére tizennégy geometrikus eszközt használt. Híres napórája, a Szamrat Jantra hozzávetőleg 27 méter magas.

Tükörcsempés erőd

Ne hagyjuk ki az egykor fallal körülvett város közvetlen szomszédságában az Albert Hallt, ami kis szökőkutakkal, csodás trópusi kerttel volt hivatott az uralkodó pihenését szolgálni. Középen áll a brit Swinton Jacob tervei alapján megépített épület, ami csodásan ötvözi az észak-indiai és a brit építészet elemeit.

Dzsaiapur jellegzetes épületei közé tartozik a Hava Mahal, avagy a Szelek Palotája is, ami arra volt „kitalálva”, hogy az uralkodócsalád hölgy tagjai onnan szemléljék a város életét, az embereket. Tehették ezt a mintegy öt emeletnyi épület 950 rácsozott ablakából.

A Dzsai Mahal (Vízi Palota) félúton a Borostyánérőd felé, a Sziszodia Ráni kertben magasodik fenségesen, a Maán Szarovar-tó közepén. Az útról is jól látszik, de érdemes megállni, mert a partról még pompásabb látvány. Igaz, télen néha kiszárad a tó, ám a nyári monszunok idején bőségesen van benne víz, szép növényekkel tarkítva.

A város melletti hegyekben áll a Borostyánérőd, ami

negyedórás autózással elérhető. Messziről feltűnnek az egykori birodalom határait jelző, a hegyeken végigvonuló kőfalak. Lentről elefántokon is megtehetjük az utat a palota belső udvarába, ami igazi kaland, mert ahogy a hatalmas jószágok járás közben jobbra-balra billegnek, az az ember érzése: egy hajszál választja el attól, hogy leessen a várfal melletti szakadékbba.

Az épületegyüttes nevét Amba istennőtől eredeztetik, egyébként királyi palotaként működött az 1600-as években. Mesésen egyesülnek benne a muszlim és hindu építészeti elemek. Fő ékessége a Sís Mahal: tükörcsempék ezrei díszítik a csontszínű, festett falakat és a mennyezetet. A kilátás a környező hegyekre és völgyekre lélegzetelállító.

India Velencéje

Udaipur városa Indián belül is külön kategória. Bár az Aravalli-hegység gyöngyszeme már nem tartozik az arany háromszög városai közé, ha már a világnak erre a részére vetett minket a jó sors, megéri a fáradságot a nyolcórás autózás. Az eddig látott zsúfoltság után üdítően hat, hogy itt „csak” néhány százezren laknak, az utcákon sokkal kevesebb az ember, így azok tisztábbak is. Bár a város

klímája már trópusi, a hegyek és az itteni tórendszer miatt sokkal hűvösebbnek, szellősebbnek érződik. Pedig a hőmérséklet ilyenkor nem igen megy 35 fok alá.

Az India Velencéjének nevezett város három nagyobb és négy kisebb, egymással összekötött tó köré épült. Ezek vízállása évszakfüggő. A vízbőség alapvetően meghatározza a város arculatát: kis hajók, csónakok közlekednek a tavakon, a gondosan ápoltt kertet, közterek pedig a trópusi növények teljes gazdagságát tárják elénk. A kertek tele vannak madarakkal, pillangókkal, kisebb állatokkal, a majomcsapatok sem ritkák a fákon és falakon.

A korábbi Mevar Királyság történelmi fővárosa egyébiránt a világon a leghosszabb ideig uralkodó dinasztiával büszkélkedhet. A királyi palota néhány szárnyában ma is ott élnek a család leszármazottai, akik – mint megtudtuk – már brit oktatásban részesültek, és nem túl sokat tartózkodnak az ősi birtokon, mert nem nagyon bírják a meleg klímát.

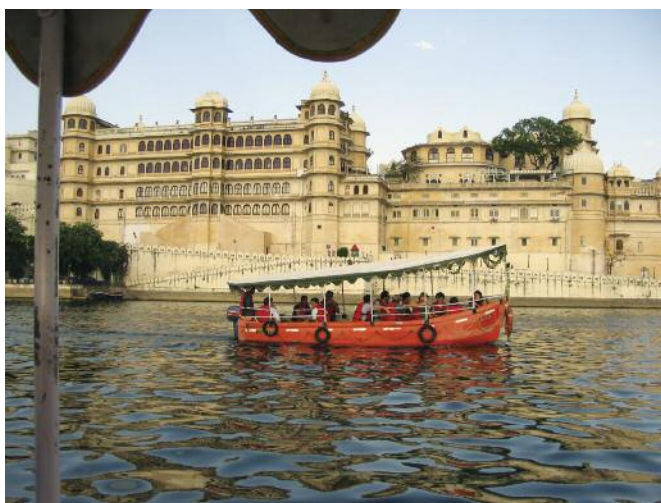
Zöld és víz

Pedig a palota igazán „bírható” hely. Elefántcsont színű tornyaival magasan emelkedik a város fölé a Pícsola-tó keleti partján. Balkonjairól mesés a kilátás a „Jag Niwasra”, azaz a Lake Palace Hotelre, ami a világ legrágább

szállodája. Két éve elnyerte a világ legjobb hotelje címet. A palota másik oldalán a városra tekinthetünk le. A hihetetlen gazdagon díszített komplexum különböző udvarok, szárnyak, kertek, teraszok buja összessége, és rengeteg antik műtárgy, festmény, méregdrága (akár ezüstből készült) bútor otthona. Külön kis sziget a Pícsola-tavon a Dzsag Mandír: ez volt a királyi hölgyek kis teázópalotája, ma méregdrága étteremként működik.

Már tettünk említést a sok zöldről, s bizony Udaipur a

kertek városának is nevezik. Az egyik legcsodálatosabb a Fateh Szagar-tó partján létesített, számtalan szökőkútjáról is híres trópusi kertegyüttes. A rekkenő hőség ellenére is hűsnek érezzük itt a levegőt a pálmafák, pazar trópusi virágok és bokrok között áramló vízpára miatt. A márvány elefántok által őrzött szökőkutak vizében fürödtek is anno a

királyi család nő tagjai, amikor délutáni pihenésre, teázásra összegyűltek. Van aztán még lótuuszszökőkút, madármedence és esőszökőkút is, amelynek hangja olyan, mintha a dzsungel mélyén állnánk a trópusi esőt hallgatva. ■

—Kép és szöveg: Szeszler Szilvia

Faqir Khan és a Rádzsasztháni Néptáncscsoport látogatása Magyarországon

Indiában 2013 novemberében, Orbán Viktor miniszterelnök látogatásakor írták alá a Magyarország és India kétoldalú kapcsolatainak további erősítését szolgáló kétoldalú kulturális csereegyezményt (CEP – Cultural Exchange Programme) a 2013-2015-ös periódusra vonatkozóan. Ez a csereprogram a két ország közötti kulturális együttműködésnek ad keretet, melynek részeként, az ICCR (Indian Council for Cultural Relations) támogatásával és az Emberi Erőforrások Minisztériuma illetve az Indiai Nagykövetség közreműködésével jött Magyarországra Faqir Khan és rádzsasztháni néptáncscsoportja. A 3 táncosból és 7 zenész-énekesből álló csoport egy európai turnén vesz részt, amelynek egyik állomása Magyarország.

A csoport öt magyarországi nagyvárosban mutatkozott be, fellépési helyszíneik a következők voltak:

2014. május 30.: Budapest, Országos Széchényi Könyvtár:

2014. május 31.: Debrecen, Kossuth tér

2014. május 31.: Miskolc, Művészetek Háza

2014. június 1.: Balatonfüred, Kisfaludy Színpad

2014. június 2.: Nagykanizsa, Medgyaszay Ház

Minden helyszínen fergeteges hangulatot teremtett a csoport, és a közönség vastapossal köszöntötte a művészeket. Budapesten Dr. Boka László, az Országos

Széchenyi Könyvtár tudományos igazgatója mondott köszöntő beszédet, melyet Őexcellenciája Malay Mishra szavai követtek. Ezután lépett színpadra a 7 színes turbánt viselő rádzsasztháni zenész, és elkezdtek a mindenkit székhez szögező előadást.

Debrecenben szabadtéren lépett fel a csoport, egy gasztronómiai fesztivál egyik műsorszámaként. Miskolcon Kiss Gábor alpolgármester üdvözölte az indiai csapatot, ahol kb. 400 ember tombolt az esten.

Balatonfüreden, a tóparti szabadtéri előadáson ott volt Dr Bóka István polgármester, aki Őexcellenciája Malay Mishra nagykövettel együtt nyitotta meg és nézte végig a másfél órás színpompás előadást.

Nagykanizsán is nagy sikert arattak a zenészek-táncosok. Ez az egyik olyan város, ahol az indiai-magyar kapcsolatok szorosabbra fűződtek a közelmúltban (többek között a városban található Brunner-gyűjtemény kapcsán is). Az este folyamán a közönség meg is nézhette a festőnők képeit, mert a táncelőadás előtt az Indiai mozaikok című, Sass Brunner Erzsébet és Brunner Erzsébet világát bemutató tárlatot nyitottak meg. Száraz Csilla, a Thúry György Múzeum igazgatója beszélt a képekről. A helyiek saját műsorral is kedveskedtek az India-rajongó közönségnek: Dénes Sándor alpolgármester köszöntője után felléptek a Farkas Ferenc Zene- és Aranymetszés Alapfokú Művészeti Iskola tanárai. Baki Andrea fuvola- és

Baráth Adrienn zonoraművész Rimszkij Korsakov Hindu dalát játszotta el. G. Hajnóczy Rózsa: Bengáli tűz című regényéből pedig Pávlicz Erika, a Honvéd Kaszinó Városi Diákszínpadának tagja olvasott fel egy részletet. Ezután következtek az indiai vendégművészek varázsos előadásukkal.

Olyan zenészekről van szó, akik beleszületnek ebbe a tradícióba és vérükben van a ritmus, a zene. Ahányszor színpadra lépnek, újra és újra megtörténik, amit elénekelnek és eltáncolnak, sosem pont ugyanúgy, de ugyanolyan intenzitással és erővel, mintha először csinálnák. Annnyira szívből és teljesen átadják magukat a zenének-táncnak, hogy lehetetlen nem a hatásuk alá kerülni.

A csoportot Umesh Kumar, az Indiai Kulturális Központ igazgatója kísérte el a turnéra.

Faqir Khan a nyugat-rádzsasztháni Manganiar közösség legismertebb ütőse. A Manganiar kaszt a legnagyobb tradicionális zenész közösség, akiket gazdag földesurak és arisztokraták támogattak generációkon keresztül. Faqir Khan 35 éves, és egy kis rádzsasztháni faluban, Bishalaban született. Édesapjától tanult zenélni, s már kora gyerekkorában zenészekkel játszott együtt. Fiatal kora ellenére kiforrott zeneművész, aki elkápráztatja közönségét.

Hangszere a khartaal, ami egy kasztanyettához hasonló, tífából készült zeneszerszám.

A művész számos nemzetközi szereplésen, fesztiválon vett részt, Európától kezdve Ázsián át az Egyesült Államokig. Nem csupán népzenei művel, hanem számos fúzióban is részt vett híres indiai klasszikus zenészekkel, így pl. a nemrég eltávozott világhírű szitárművésszel, Ravi Shankarral együtt. A népszerű zeneszerző és zenei igazgató, A. R. Rahman bollywoodi filmzenéiben is közreműködött.

Rádzsaszhán állam, "a királyok országa" Északnyugat-Indiában van, India legnagyobb államainak egyike. Változatos, színes vidék, zöld területek és sivatagos részek váltakoznak benne. Valaha fejedelemségekből állt, amelyek a brit uralom alatt is viszonylag önállóak voltak. India függetlenné válása után ezeket a fejedelemségeket egyesítették és Rádzsaszhán néven egy állam lett belőlük.

Rádzsaszhán egyike azon indiai államoknak, amely máig élénken őrzi hagyományait, népzenejét, folklóráját. Dalaik a mindennapi életéről szólnak, természetről, házasságról, szerelemtől, hősiességről, halálról, istenhitről.

A zenei-énekes hagyományt két fő közösség viszi tovább, egyike ezeknek a Magyarországra látogató Manganiar kaszthoz tartozó csoport. A Manganiarok a rádzspatok leszármazottainak tartják magukat. Képzett népzeneészek, akik generációról generációra adják tovább a tudásukat. Gazdag arisztokraták, kereskedők támogatják tevékenységüket. Habár ez egy muzulmán közösség, ugyanúgy szerepel repertoárjukban a hindu istenek dicsérete is. Előadásaikat többnyire Krisna istenhez szóló fohással kezdik.

Hangszereik:

- ❖ dholak: klasszikus észak-indiai, pakisztáni és nepáli kétfenekű dob
- ❖ kamaicha: 17 húros hangszer, mangófából készül; a rezonátora kecskebőrrel van fedve
- ❖ khartaal: kasztanyettához hasonló ritmushangszer, tífából készül
- ❖ morchang: a mi dorombunkhoz hasonlít, szájjal és kézzel szólaltatják meg, az aerofon hangszerek közé tartozik
- ❖ harmónium: billentyűs hangszer, hasonlít a harmonikához

A program

A programot a néhai Komal Kothari emlékének ajánlották.

Nimbuda népdal

A dal a citrom metaforán keresztül a szerelem keserűségéről és édességéről vall. Egy várandós nő érzéseiről szól, aki a férjét arra kéri, hozzon neki a gyümölcsből.

Kamayacha, verssel

Kalla Khan Manganiyar költeménye

A 17. sz-i nemes, Amar Singh Rathore, aki bátorságáról és katonai erejéről volt híres, számos rádzsasztháni népballada hőse. Az emberek félték kardja erejétől. Ebben a versben a történet a következő: megöli az uralkodó sógorát, Salavat Khant, mégpedig az egész Mughal udvar jelenlétében, majd elfut a helyszínről.

Bhavai tánc

A bhavai egy népszerű rádzsasztháni néptánc. A táncosok a fejükön agyag- vagy rézedényeket egyensúlyoznak, talpuk alatt pedig üveg, kard vagy réztál van.

Bhor Bhai (bhadzsan – vallásos ének)

Ez a vallásos dal Krisna istenről és szerelméről, Rádháról szól. Ahogy hajnalodik, Krisna fogja Rádhá kezét. A madarak csicseregnek, jön föl a Nap és a pásztorlány arra kéri Krisnát, engedje haza.

Algoza és Dholak**Maand dal: „Kesriya Balam Aao Ni Padharo”**

A maand dal hagyományos udvari ének. Üdvözlő dal a szerelmesnek, aki a hosszú elválás után végre hazatér.

Morchang és Dholak**Szúfi ének: Ant Bahar Ki Khabar Nahi**

Bulle Shah költeménye

„Nem tudom, mi van bennem és mi van kívülem.

Csak az isten alkotta színeket látom.

Előbb a színeket, aztán magunkat látom.

Különféle színek vagyunk, melyeket Isten alkotott.”

Szárangí szóló (szarangí: húros hangszer)

Szúfi ének: Mast Kalandar

A dal műfaja a qawwali (kavvái), amelyet nyugaton Nusrat Fateh Ali Khan jóvoltából ismert meg a közönség. Vallásos szúfi ének, Hazrat Lal Shahbaz Qalandar szúfi szentről szól, aki megpróbált békét teremteni a hinduk és a muzulmánok között.

Kalbeliya tánc

Ezt a táncot hívják még „kígyó-táncnak” is, a táncos kígyózó, pörgő mozdulataira utalva.

Azenészek és táncosok: Faqir Khan, Faqir Khan, Gafoor Khan, Chanda, Swroop, Mithu, Zakab Khan, Dhapu, Khatu Sopera, Kalla Khan voltak. ■

CHILDREN CORNER

A titok

(Akhilésvar meséje)

Egyszer volt, hol nem volt, volt Indiában egy aranyvár, és ebben az aranyvárban élt egy király, akit Angirádzsának hívtak. Hős vitéz volt Angirádza, és szép szál dalia, de a füle, az rémisztően hosszú és elálló volt. Ezért éjjel-nappal viselte aranykoronáját, ami lelapította a fülét, és elrejtette az udvari népek kíváncsi szeme elől. Semmi pénzért nem vált volna meg a koronától egy pillanatra sem. Csak a fürdőteremben vette le néha nagy titokban.

Egyszer aztán egy este a legfiatalabb felesége a hálószobában kíváncsiságból faggatni kezdte:

- Mahárádza! Ó, nagy királyom! Miért hordod a fejedén folyton ezt a koronát?

Válaszolt a király:

- Édes egyetlenem, kedves királyném! A királyok fényes hatalmát a korona adja, nem? Láttál már királyt korona nélkül?

A királyné nem tágitott:

- De hát a leghatalmasabb fejedelmek is leveszik a koronát a fejükről, ha aludni térnek, csak te nem. Nincs ebben valami titok?

- Ó, maháráni! Egyáltalán nincs ebben titok, csak így szoktam meg, és kész - próbált pontot tenni a kérdezősködés végére a király.

- Királyom! Bocsásd meg pimaszságom, de napok óta az a vágy gyötör, hogy fejedet korona nélkül láthassam egyszer! - rebeget félen a legfiatalabb királynő.

- Nem lehet, egyetlenem - válaszolt kissé bizonytalanul a király. - Nem vehetem le a koronám senki, de senki előtt.

A király válasza csak olaj volt a tűzre. A királynő a sarkára állt:

- Márpedig, ó, mahárádza! Most azonnal látni akarom a fejedet korona nélkül!

Angirádza megijedt. Nagyon szerette a legfiatalabb feleségét, nehéz volt nemet mondania. Végül is alig hallhatóan megszólalt:

- Nem lehet - és sietve elhagyta a hálószobát.

A királyné durcásan a fal felé fordult, és elaludt. Másnap kijelentette, hogy addig böjtölni fog, míg meg nem láthatja a fedetlen királyi üstököt. A király aggodalmában kifakadt:

- Jól figyelj hát, édes egyetlenem! Elmondom azt a titkot, amit csak apám és anyám ismer ezen a földkerekségen. Ne mondd el senkinek. Borzalmasan nagy és elálló fülem van. Ezért hordom állandóan a koronát. Ez a nagy titok.

Azzal levette fejéről a koronát. A királynő megkövülten állt, mivel a király füle egészen olyan volt, mint egy számáré. A királyné ámultan hebegte:

- Az én csöpp kis szívemben hogy tudnék egy ekkora nagy titkot megtartani?

- Pedig nincs mit tenni. Senkinek nem mondhatod el - válaszolta bánatosan a király.

Még le sem szállt az est, de a királynő már úgy érezte, szétfeszíti belülről a titok. Úgy érezte, ha nem mondhatja el valakinek, hát azon nyomban szétrobban. Tudta, ha egy szolgálólánynak vagy más udvari embernek mondja el, pillanatok alatt az egész palota erről fog sugdolózni. Kétségbeesésében lesietett a kertbe, odament egy fához, és a fának öntötte ki a lelkét. Csakhogy ez a titok még a fának is sok volt. Napok alatt elszáradt, és az ágai letöredeztek. Meglátta ezt az udvari fafaragó, kívágtá, és készített belőle egy hegedűt, másnéven szárangit, és két dobót: egy tablát és egy dhólakot. Mind a három hangszert eladta az udvari zenészeknek.

A tavaszköszöntő nagy ünnepen a királyi udvar aprajánagyja összegyűlt a dízsarnokban. A király pompás bevonulása után következett a zenészek műsorszáma. Meg is jelentek, az új szárangival, az új tablával és dhólakokkal. Belekezdett a királyi énekes a dalba, a zenészek édes muzsikával kísérték. A tablán és a dhólakon pattogtak az ujjak, a szárangin futkostak fel és alá.

Egyszer csak mi történik? A tablá "ná-dhin-ná-dhin"-jéből az lesz:

- Sza-már fü-lű a ki-rály! Sza-már fü-lű a ki-rály!

"Tun-tun" helyett szól a szárangí:

- Ki mond-ta ezt? Ki mond-ta ezt?

"Tak-dhin-tak-dhin" helyett ezt válaszolja a dhólak:

- Be-cses ne-je! Be-cses ne-je!

Nagy nevetés tört ki a hallgatóság sorai közt. A király megkövülten nézett maga elé. Aztán gyorsan véget vetett az ünnepségnek, és magához hívatta a fiatal királynőt.

- Hogy történhetett ez, rání? Senki más nem tudott a titkunkról.

Válaszolt a királynő:

- Bocsásd meg vétkem, kegyes királyom! Nem bírtam ki, hogy ne mondjam el senkinek. Kétségbeesésemben elmondtam hát egy fának.

- Nagyon rosszul tetted - válaszolta összetörten a király. Nem lehetett már mit tenni.

Aztán lassan rájött a király, hogy nem is olyan nagy baj ez. Egy-két nap múlva már büszkén jelent meg miniszterei előtt - korona nélkül, fedetlen fővel, és boldogan élt azontúl feleségeivel, míg meg nem halt. ■

—fordította Kiss Csaba

बुदापेस्त: एक लम्बी कविता

बुदापेस्त बड़ा ही अलमस्त शहर अपने में खोया और अपने में सम्पूर्ण बिलकुल एक कविता की तरह। जहाँ से भी निकल जाओ रोशनियाँ और एक सरगम जो अकेलेपन में भी अकेला महसूस नहीं होने देती। बुदापेस्त को ऊपर से देखकर नहीं समझा जा सकता बल्कि उसमें धंसकर उसको जाना और पहचाना जा सकता है। शाम के समय शहर में संगीत की स्वर लहरियाँ बिखरी होती हैं ऐसी की बस वहीं खड़े होकर आप उस संगीत को सुनते और गुनते रहें। हाँ ये संगीत कई बार उस चाह में होता है जिसे जिजीविषा कहा जाता है पर अंततः संगीत स्वान्तः सुखाय बन जाता है चाहे उससे कुछ अर्जित हो या न हो पर बजाने वाले और सुनने वाले दोनों को आह्लाद देता है। कई बार उस संगीत से जो स्वर आते हैं उनमें इतनी गति होती है कि लगता है कि बस उसी के साथ भाग लें... और कई बार इतना दर्दाला कि मन वहीं अटककर खड़ा हो जाता है पैर जैसे जम जाते हैं और हिलने का नाम नहीं लेते। यहाँ की हर गली, नुक्कड़ और चौराहे पर किसी न किसी कलाकार से भेंट हो जाती है क्योंकि कलाओं को ज़ब्र करने में ये शहर ज़रा सी भी देर नहीं लगाता। कहीं कला का ज़रा सा भी टुकड़ा दिखा नहीं कि सब के सब दीवानों की तरह उस ओर हो लेते हैं। कई बार बुदापेस्त की पुरानी इमारतों को देखकर लगता है जैसे हर इमारत के पीछे कोई लम्बी दास्ताँ छुपी है और हर बुत की अपनी कोई कहानी है जो खड़े होकर सोचने पर मजबूर करती है। बुदापेस्त की जिन्दगी की रफ्तार तेज़ है पर अगर कोई ठहरकर उसकी रफ्तार को धीमा करना चाहे तो वो धीमी भी हो जाती है और रूककर हँसती-बतियाती भी है। बुदापेस्त की गलियाँ बुलाती सी लगती हैं उनमें एक परिचित सी रंगत है और उन गलियों की अपनी एक कहानी है जो एक सिरे से दूसरे सिरे तक जुड़ी हुई है। जहाँ से शुरू करेंगे अंततः वहीं पहुँच जाएंगे। ये जुड़ाव बहुत कम शहरों में ही देखा जा सकता है। शहर बड़ा तो है पर शायद आत्मीयता इतनी है इसमें कि बड़ा नहीं लगता, अगर एक बार इस शहर के किसी हिस्से या औने-कौने से निकल जाएँगे तो अगली बार जब वहाँ से निकलेंगे तो वो कोना अपना परिचय दिए बिना नहीं रहेगा। जैसे-जैसे शाम बढ़ती है रौशनी पूरे शहर को अपनी आगोश में घेर लेती है... बुदा का इलाका नीले आसमान से बाते करता नज़र आता है और रात सही मायने में रात नज़र आती है... लगता है जैसे शहर सो गया पर जो इस शहर को भीतर से जानते हैं वो ये भी अच्छी तरह से जानते हैं कि ये शहर सोता नहीं... बल्कि जागा रहता है और रात होते होते कोई संगीत छिड़ जाता है। शहर के जागते रहने की सबसे पहली गवाही दूना देती है जो रात दिन जागकर यहाँ से वहाँ बहती है।

बुदापेस्त को अगर जिन्दगी की एक लम्बी कविता कहा जाए तो गलत नहीं होगा ऐसे कितने ही चित्र आँखों में तैर रहे हैं जो ये कहने पर मजबूर करते हैं कि जीवन की ये कविता अपने में मुकम्मल है-जीवन की उस संध्या में जब इंसान जीने की आस छोड़ देता है यहाँ जिन्दगी को सड़क पर भागते-दौड़ते देखा है, हाथ से हाथ मिलते चलते देखा है। एक अजीब सी इन्स्टिंक्ट है जीने की यहाँ... देखा एक

बुजुर्गवार कहीं दौड़े चले जा रहें हैं... मन को लगा आखिर इतनी क्या जल्दी है आराम से भी तो चल सकते हैं... फिर कुछ ही पलों में देखा कि उनके हाथ में एक किताब है। मैं भी अपनी जिज्ञासा को ज़प्त नहीं कर पा रही थी जल्दी से उस ओर बढ़ी... और सच दृश्य मन को छू गया... जिन बुजुर्ग को मैंने दौड़कर जाते देखा था उनसे भी ज्यादा बुजुर्ग एक महिला भरी ठण्ड में कुछ किताबें फुटपाथ पर ही बिछाकर बैठी थीं... किताबों ने और किताबें बेचने वाले की स्प्रिट ने इतना आकर्षित किया कि पांव वहीं जम गए लगा कि मॉल कल्चर को धता बताने वाले लोग अभी भी यूरोप के इस शहर में बाकि हैं। उनके झुर्री भरे हाथों और चेहरे पर निगाहें जाकर थम गयी और मन अनुमान लगाने लगा कि अस्सी बरस की तो आराम से होंगी ही। अस्सी बरस जहां इंसान जीने की इच्छा लगभग छोड़ देता है वहां जीवन का ऐसा संगीत। जीवन की ये कविता इस शहर के गली, मोड़ और नुक्कड़ पर हर जगह बिखरी पड़ी है बस रूककर मुलाकात करने की देर है। अपनी दुनिया में खोये वायलन पर बहुत ही दर्दाली धुन बजाते एक वृद्ध... देर हो रही थी... लगा निकल लूँ... पर मन नहीं माना। उन्हें ये तक ध्यान नहीं था कि लोग उनकी बजायी तान सुन रहें हैं या नहीं, उन्हें कुछ देकर जा रहें हैं या नहीं। वो तो बस अपने सुरों की मस्ती में डूबे थे और मैंने अचानक से जैसे उनके पास जाकर उनका ध्यान भंग कर दिया और यहाँ बात आई भाषा की। उन्होंने मुझसे कुछ कहा पर वो उनकी अपनी जुबान हंगेरियन में था। ज्यादा तो कुछ नहीं हाँ पर इतना जरूर समझ पाई कि इस तरह से उनका संगीत सुना जाना उन्हें अच्छा लगा। संगीत की बात आई है तो ये भी की हंगरी की लोक वाद्य काफी कुछ भारतीय लोक वाद्यों या

क्लासिकल वाद्य यंत्रों से मिलते हैं। इसका कारण शायद ये है कि कमोबेश हर जगह संगीत की शरूआत एक ही तरह से और एक जैसी सी परिस्थितियों में हुई होगी। ज्यादा तो नहीं पर जितना यहाँ के लोक-संगीत जाना पहचाना है अभी तक उससे यही लगता है। ढपली, मंजीरा, बांसुरी और हां इक तारा और तो और हारमोनियम की तर्ज के लोक वाद्य यहाँ भी मिलते हैं बस रूपाकार और बजाने का तरीका अलग हो जाता है। सबसे बड़ी बात ये है कि इस शहर का अपनी लोक कलाओं के प्रति आकर्षण खोया नहीं या इस बात को यूँ भी कहा जा सकता है कि ये देश खोने के दर्द को इतना महसूस कर चुका है कि जो बचा है उसे संजों कर रख लेना चाहता है। लोक संगीत की शाम में शहर के बहुत से लोगों की मौजूदगी और वो भी तब जब आसमान से बरफ गिर रही हो यही दर्शाता है कि लोक कलाओं के लिए इस शहर के मन में बहुत आत्मीयता है। इसके अलावा बहुत सारे ऐसे वाद्य देखने को भी मिलते हैं जिन्हें बचपन में हम भी खुद से बना लिया करते थे और उन्हें बनाकर काफी आनंद लिया करते थे। बुदापेस्त में हर जगह कहीं छोटी तो कहीं लम्बी कविता इन्हीं बिखरे रूपों में मिल जाती है। बुदापेस्त में एक जगह है न्युगाती, अक्सर अगर वहाँ से शाम को गुजरो तो रेलवे स्टेशन के बाहर एक ऐसा संगीत बजता रहता है जो

सोए हुए में भी प्राण फूंक देता है। वहाँ अक्सर एक युवा को मैंने तबला और ढोलक के मेल की कोई चीज़ बजाते हुए देखा है वो बहुत ही जोश और पूरी ऊर्जा के साथ उस वाद्य को बजाता है। उसकी हथेलियों की थाप उस पर बहुत सधी हुई पड़ती हैं और जो सुर निकलते हैं वो शाम की थकावट में जान फूंक देते हैं। यहाँ मेलों-ठेलों की संस्कृति नहीं और न ही सप्ताह में कहीं कोई फुटपाथ बाज़ार लगता है पर शहर में इस तरह की जो संगीत लहरियाँ या फिर अपने जीने की इच्छा के चलते जो कोशिशें होती हैं वो शहर को एकरस नहीं होने देतीं और उसकी शाम को उदासी में जाने के बचाती है। वाद्य यंत्रों की बात चली ही है तो एक और लोक वाद्य है जिसे हंगरी में पम्पफ्लूट कहा जाता है।

बिलकुल ऐसा जैसे भारतीय बांसुरी। बांसुरी में हवा केवल एक मार्ग से फूँकी जाती है और पम्पफ्लूट में एक साथ कई छोटी बड़ी बांसुरियाँ जुड़ी होती हैं और उनमें एक साथ बहुत कलात्मक ढंग से सजाए जाते हैं। बुदापेस्त का ही एक मेट्रो स्टेशन है ब्लाहोल वहाँ हमेशा इस वाद्य यंत्र के स्वर गूँजते हैं और इससे निकलने वाली ध्वनि बहुत ही सुरीली। लोक-संगीत को वर्तमान से जोड़े रखने का इससे सुंदर तरीका शायद ही हो, जहाँ वो आजीविका का साधन तो है ही साथ ही बजाने वाले और सुनने वाले को भी संतोष दे। भागती-दौड़ती जिंदगी में जहाँ

कलाओं के लिए हर शाम समय न भी निकाला जा सके तो इस तरह से कलाएँ स्वयं आपके पास चली आती हैं। बुदापेशत में इस तरह की कलाओं और कलाकारों की कमी नहीं जिन्हें लोक-कलाएँ और लोक कलाकार कहते हैं।

लोक-कलाओं का क्षेत्र अत्यंत विस्तृत है केवल वाद्य यंत्र ही नहीं बल्कि हाथ से बनाई वस्तुओं में भी अक्सर इस तरह की कलाकारी को देखा जा सकता है। ऊपर से बहुत ही आधुनिक से दिखने वाले इस शहर में इन लोक कलाओं के बहुत से रंग बिखरे हैं। काल्विन तर मैट्रो स्टेशन से दूना की तरफ जाने वाले रास्ते पर यहां का काफी पुराना बड़ा बाजार है जहां हाथ की कारीगरी को देख ख जा सकता है। कुछ बड़ी दुकाने और कुछ बिलकुल ही छोटी ऐसी जैसे कि दिल्ली का कोई खोका पर कलाओं के लिए जगह की नहीं हुनर की आवश्यकता होती है। यहां अक्सर कुछ औरते हाथ से कसीदा करती देखी जा सकती है। किरोशिये की महीन बुनाई जो अब भारत में भी देखने को कम ही मय्सर होती है जब एक औरत को करते देखा तो वो तमाम यादे मन में चली आई जिन्हें बचपन के साथ ही कहीं पीछे छोड़े आए हैं। सबसे बड़ी बात कि उस कला के प्रति प्रेम इतना कि अगर आप सीखना चाहें तो वो आपको सीखने को भी तैयार पर सीखने की चाह और समय का होना लाज़्मी है इसके लिए। कांच की जो कारीगरी यहां होती है वो शायद ही कहीं होती हो। एक बात और पुरानी चित्रकला जो प्रकृति से जुड़ी है जिसमें ज्यादातर बेल-बूटे, नन्ही गौरैया होती है भारत की याद दिलाती है।

दिसम्बर के बाद बुदापेशत में खिली धूप को पकड़ना बहुत मुश्किल हो जाता है... शामें जल्दी आ जाती हैं, पत्तों की रंगत फीकी पड़ने लगती है और कुछ इलाके एकसक हैं जहां धूप के एक कतरे को भी महसूस कर पाना मुश्किल हो जाता है। दिन जैसे दौड़कर रात से मिल लेना चाहता है। पहाड़ों की तरफ निकलो तो सर्दी के बादल भी एक धुंधली सी चादर ओढ़ लेते हैं। पहाड़ों से निकलते रास्ते बुलाते से लगते हैं लगता है चलते जाओ और ये कभी खत्म होने का नाम नहीं लेंगे। कभी-कभी भीनी बारिश या फिर हल्की झरती बर्फ भी इस सादगी को और सुंदर बना देती है। शहर की शाम का मध्यम संगीत शाम को उदास होने से बचा लेता है और इसी तरह की उदासी का एक और तोड़ है यहां और वो है जगह जगह मिलते विराग। हंगेरियन भाषा में फूलों को विराग कहा जाता है और भारतीय लोक में अगर इसका अर्थ ढूँढे तो वैराग्य। कितना विरोधी तालमेल है न विराग और वैराग्य में। जैसे एक-दूसरे से अलग होकर भी दोनों एक दूसरे के पूरक है। ये विराग की दुकाने या अगर ठेठ हिन्दी में कहूं तो विराग के ये खोके बुदापेशत के किसी भी नुक्कड़ पर मिल जाते हैं। और पतझर में भी हंसते-मुस्कुराते नज़र आते हैं। समझ नहीं आता की जब बुदापेशत के किसी एक पेड़ पर कोई पत्ता तक नहीं होता तब ये इतने सारे विराग कहां से आकर पतझर को भी मुंह चिढ़ाने लगते हैं। विराग के ये खोके लगभग हर नुक्कड़ पर हैं और उनकी ताजगी और उनके रंग बुदापेशत के दिन और शाम में धूप न होने पर भी एक नयी खिलावट को भर देते हैं। कई बार जब मैट्रो के लिए अंडरग्राउंड में जाना होता है तो खास तौर पर त्युगाती और एस्तोरिया के अंडरग्राउंड में लगे छोटे-छोटे बाजार और उनमें विराग लिए खड़ी

कुछ महिलाएं शहर की एकरसता को तोड़ती नज़र आती हैं।

लहल तेर, आस्तोरिया, काल्विन तेर और देयाक तेर से आप कभी भी निकल जाइए आपको जीवन का ये संगीत हमेशा बजता हुआ नज़र आ जाएगा। कभी-कभी यूँ भी होता है कि कुछ लोग अपनी ही मस्ती में डूबे कहीं दूर किसी लोक में ग़श्त लगा रहे होते हैं। यहाँ भी कभी-कभी क्या अक्सर ऐसे लोग नज़र आ जाते हैं जिनके पास अपना घर-बार नहीं जो बेघर हैं पर उनके चेहरे पर

किसी तरह का शिकन नहीं बिना शिकायत और शिकवा के वो अपने किसी न किसी काम में मशगूल नज़र आएंगे ऐसे जैसे कि उन्हें जीवन से कोई शिकायत नहीं। अपने में डूबा ये शहर इतनी कलाओं को अपने भीतर संजोये है कि उन्हें बहुत जल्दी जन्म करना आसान नहीं। अगर जीवन के इस संगीत को दूढ़ने चले तो बुदापेश्ट में लगभग हर कदम पर एक नयी धुन मिल जाएगी बस उसे बजाने भर की देर है। ■

-रमा यादव

माँ

माँ! तुम मेरी आदत बन चुकी हो,
मुझे कभी नहीं लगता कि तुम हो
क्योंकि, तुम्हारे न होने का अनुभव ही नहीं
मुझे, और, जब कभी क्षणिक तौर पर
तुम्हारे आटा गूँधते, आँगन बुहारते या मेरा
माथा सहलाते हाथों की चूड़ियों की
चिरपरिचित खनक
मेरे कानों में नहीं पड़ती तो सच कहता हूँ
माँ मेरे लिए सम्पूर्ण ब्रह्माण्ड मौन हो जाता
है। इन्हीं चूड़ियों भरे हाथों को पकड़ रखा
था मेरे बचपन ने
जीवन के धरातल पर अपना पहला कदम,
जब मैं रोया, तो आसूँ पोंछते इन्हीं हाथों
की चूड़ियों का ठंडा स्पर्श था मेरे गालों

पर, जब मैं खिलखिलाया, तो इन्हीं चूड़ियों
की खनक का प्रतिबिम्ब था मेरे स्वर में,
जब मैं जीता, तो यही चूड़ियों भरे हाथ मेरी
बलाएं लेते थे, जब मैं हारा, तो इन्हीं हाथों
का ममतामयी स्पर्श था मेरी पीठ पर,
जीवन की चाक पर गीली मिट्टी से मेरे
अस्तित्व को, इन्हीं चूड़ियों भरे हाथों ने
दिया है एक सार्थक स्वरूप।
अब तुम रोज़ मेरा माथा नहीं सहलाती,
मैं भी अपने दुख और कभी कभी खुशी भी
तुमसे साफ़ छुपा जाता हूँ
किंतु माँ! अब हमें इन सतही प्रभावों की
आवश्यकता नहीं क्योंकि हमारे साथ साथ
अब हमारा संबंध भी परिपक्व हो चला है।

एन्द्रे अदि

अपने बूढ़े हुए हाथों से
थाम रहा हूँ हाथ तुम्हारा
बूढ़ी होती आंखों से मैं
सैत रहा हूँ आंखें तेरी।

बाद सृष्टियों के प्रलय के
पहुँचा हूँ पास तुम्हारे
भयाक्रांत आदिम पशु सा
डरा खड़ा हूँ साथ तुम्हारे।

अपने बूढ़े हुए हाथों से
थाम रहा हूँ हाथ तुम्हारा
बूढ़ी होती आंखों से मैं
सैत रहा हूँ आंखें तेरी।

जाने क्यों जाने कब तक
बचा रहा तेरी खातिर
पर हाथ तुम्हारा थाम रहा हूँ
आंखें तेरी सैत रहा हूँ।

-मारिया नेज्यैशी

अपना एक देस

लोगों ने वहाँ बस भूलना ही याद किया
था ना अपना एक देस बुलाया नहीं फिर,
कोई ऐसा वादा भी नहीं कोई ऐसा कि इंतजार हो,
पहर ऐसा हवा भटकती
सांय सांय सिर फोड़ती खिड़की दरवाजों पर,
दराजों को खंगालता हूँ सबकुछ उनमें पर कुछ भी नहीं जैसे

चीजें इस कमरे में चीजें मैं भी एक चीज़ जैसे
मुझे खुद भी नहीं मालूम मेरी उम्मीद क्या निरंतर खोज के सिवा,
अपनी नब्ज़ पकड़ें मैं देस खोजता हूँ नक्शों में
धूप की छाया से दिशा पता करते
पर मिली मुझे शंकाएं हीं अब तक

-मोहन राणा

PHOTO GALLERY

Visit to ISKCON Temple

Visit of Defence delegation

With Rector and Dean at ELTE at Tagore bust ceremony

Visit Bhim Rao Foundation in Szendrolad village

Visit of Ms Purva Naresh

Photo Exhibition on India

RASHTRAPATI BHAVAN

Rashtrapati Bhavan is the official residence of the President of India situated in New Delhi. It has 340 rooms on a 320-acre Presidential Estate and includes the Presidential gardens (Mughal Gardens). The British Architect Edwin Landsee Lutyens was assigned the architectural responsibility for the monument. C. Rajagopalachari, the first Governor General of India stayed in a few rooms which is now the family of the President and the then Viceroy's apartments were converted into the Guest Wing where the visiting Heads of State of foreign countries stay. On 26 January 1950 the first President of India Rajendra Prasad renamed this building as Rashtrapati Bhavan. It was completed in 1929 and was officially inaugurated in 1931. The centre of the main building under the main dome is the Durbar Hall, which was known as Throne Room during British Rule. The Mughal Garden incorporates both Mughal and English landscaping styles featuring a large variety of flowers. It is opened for public in February every year.

Published by

The Embassy of India, Hungary

1025 Budapest Búzavirág utca 14, Hungary

Telephone Numbers: (36-1) 325-7742, (36-1) 325-7743

Fax Number: (36-1) 325-7745

Website: www.indianembassy.hu